

Za trajan mir, za narodnu demokratiju!

Proleterii svih zemalja, ujedinite se!

Organ Informativnog biroa komunističkih partija, Beograd

Taksa plaćena u gotovu

PONEDELJAK, 10 NOVEMBAR 1947. GODINE

Broj 1

Cena 3 dinara

KOMUNIKE

o informativnom savetovanju nekih komunističkih partija

Krajem septembra održano je u Poljskoj informaciono savetovanje, u kome su uzete učešća sledeće partije: Komunistička partija Jugoslavije — drugovi E. Kardelj i M. Dilas; Bugarska radnička partija (komunista) — drugovi V. Cervenkov i V. Pop-Tomov; Komunistička partija Rumunije — drugovi G. Dež i A. Pauker; Mađarska komunistička partija — drugovi M. Farkaš i I. Revaj; Poljska radnička partija — drugovi V. Gomulka i H. Minc; Svesavezna komunistička partija (boljševika) — drugovi A. Zdanov i G. Malenkov; Komunistička partija Francuske — drugovi Z. Diklo i E. Fažon; Komunistička partija Čehoslovačke — drugovi R. Slanski i S. Baštovanski i Komunistička partija Italije — drugovi L. Longo i E. Reale.

Učesnici savetovanja saslušali su informaciona saopštenja o delatnosti CK partija zastupljenih na savetovanju: u ime Komunističke partije Jugoslavije — drugovi E. Kardelj i M. Dilasa; u ime Bugarske radničke partije (komunista) — druga V. Cervenkov; u ime Komunističke partije Rumunije — druga G. Deža; u ime Mađarske komunističke partije — druga I. Revaja; u ime Poljske radničke partije — druga V. Gomulka; u ime Svesavezne komunističke partije (boljševika) — druga G. Malenkov; u ime Komunističke partije Francuske — druga Z. Diklo; u ime Komunističke partije Čehoslovačke — druga R. Slanskog i u ime Komunističke partije Italije — druga L. Longa.

Posle su izmenjali mišljenja u vezi sa saopštenjima, učesnici savetovanja odlučili su da pretrpaju pitanje međunarodne situacije i pitanje razmene iskustava i koordinacije delatnosti komunističkih partija zastupljenih na savetovanju.

Referat o međunarodnoj situaciji dao je drug A. Zdanov. Učesnici savetovanja izmenjali su mišljenja po referatu, u potpunosti uskladili svoje poglede na međunarodnu situaciju i zadatke koji iz nje proističu i jednodušno doneli deklaraciju po pitanju međunarodne situacije.

Referat o razmeni iskustava i koordinaciji delatnosti komunističkih partija dao je V. Gomulka. U vezi s tim pitanjem savetovanje je, imajući u vidu negativne pojave izazvane odsustvom kontakata između partija zastupljenih na savetovanju i uzimajući u obzir potrebu razmene iskustava, donelo odluku da se osnuje Informacioni biro.

Informacioni biro sastojao se od predstavnika centralnih komiteta gorepomenutih partija. Zadatak Informacionog biroa sastojao se u organizovanju razmene iskustava između partija i, u slučaju potrebe koordinacije njihove delatnosti na osnovi uzajamne saglasnosti.

Odlučeno je da Informacioni biro izdaje svoj organ. Za sedište Informacionog biroa i redakcije njegovog organa određen je grad Beograd.

U BORBU ZA TRAJAN MIR, ZA NARODNU DEMOKRATIJU!

Demokratske, progresivne snage svih zemalja, svi oni kojima leže na srcu mir i sloboda naroda, čast i nacionalna nezavisnost njihove otadžbine, dočekali su s ogromnim zadovoljstvom odluku Savetovanja predstavnika devet komunističkih partija.

Odluke tog savetovanja izobiljuju potpaljivčve novog rata, sulude imperijalističke agresore, koji hoće da porobe zemlje Evrope i zavedu gošpodstvo američkog imperijalizma u svetu.

Iskorišćujući milijardske profite, nagomilane za vreme rata, a isto tako i posleratne ekonomske teškoće mnogih evropskih zemalja, američki imperijalisti hoće da putem ekonomskog i političkog porobljavanja naroda Evrope i Azije izbegnu neminovnu i blisku ekonomsku krizu.

Događaji koji su se odigrali posle Savetovanja — sabotaža na skupštini Organizacije ujedinjenih nacija, od strane angloameričkog bloka, svih onih predloha koji su išli za obuzdavanje potpaljivača rata, pirovanje fašističke reakcije u zemljama Južne Amerike, nadiranje fašističkog pokreta degolista u Francuskoj i mnoge druge činjenice — potpuno su potvrdili analizu međunarodnog položaja, datu u Deklaraciji predstavnika devet kompartija. Za to vreme su se još oštrije ocrtale dve linije, dve politike u međunarodnim odnosima.

Imperijalistički i antidemokratski tabor razvio je još jače progandnu i pripremanje novog rata. Angloamerički imperijalisti i dalje uvode i učvršćuju monarho-fašističke režime u zemljama koje su zapale pod njihovim zavisnošću, uništavaju demokratske organizacije radničke klase, iskorišćuju podmišljive politikante, poznate po svojim zločinačkim vezama s fašističkim hitlerovskim režimima.

Politička ekonomskog porobljavanja Evrope, pripremanje novog rata, razbijanje demokratskih snaga prikrajavaju se licemernim frazama o spasavanju zapadne »demokratije«.

Angloamerički imperijalisti hvališu se svojom demokratijom, oni u svojoj štampi, u bioskopima i literaturi prikazuju vladavinu šačice industrijskih magnata kao obrazac demokratije. Međutim, prava demokratija mogućna je samo tamo gde narod raspolaže realnom političkom vlašću, tamo gde se tom vlašću može koristiti protiv velikoposednika i kapitalista.

O kakvoj demokratiji može danas biti reči u SAD, gde je imperijalistička buržoazija apsolutni gospodar svih oruđa i sredstava za proizvodnju, gde u svojim rukama drži svu političku vlast? Ne razlikuje se mnogo ni položaj u Engleskoj i Francuskoj, gde se na vlasti nalaze stranke koje se nazivaju socijalističkim.

Desni socijalisti, ropski odani imperijalističkoj buržoaziji, služeći se pseudosocijalističkom demagogijom prikrivaju i opravdavaju razbojničke postupke američkih imperijalista.

Nasuprot imperijalističkom i antidemokratskom taboru stoji antimperijalistički i demokratski tabor na čelu sa SSSR i zemljama nove, narodne demokratije: Jugoslavije, Bugarske, Poljske, Čehoslovačke, Rumunije, Mađarske i Albanije.

U zemljama nove demokratije, koje su nedavno zbacile sa sebe jaram svojih ugnjetaca i njihovih angloameričkih imperijalističkih gospodara, izvršeni su socijalno-ekonomski i politički preobražaji koji dokazuju da u tim zemljama sam narod upravlja svojim životom, upućujući njegov razvoj putem socijalizma.

Te zemlje postale su istinski demokratske, nezavisne i suverene.

Nasuprot politici imperijalističkog tabora zalažu se SSSR i zemlje nove demokratije za mir i međunarodnu saradnju na demokratskim načelima.

Iskustvo iz rata i posleratni period pokazali su da je otsada buržoazija Evrope definitivno krenula putem izdaje nacionalnih interesa i napuštanja suverenosti svojih zemalja. To isto iskustvo dokazuje da je radnička klasa, na čelu s komunističkim partijama, najdosledniji vođ svih patri-

otskih i demokratskih snaga koje brane suverenost i nezavisnost svojih zemalja.

Snage demokratije i socijalizma su ishodom drugog svetskog rata i u toku posleratnog razvika znatno porasle. One su moćnije nego što su ikada dosad bile, dok je tabor imperijalista oslabljen i više ne raspolaže svojom nekadašnjom moći.

Ujedinjeni napori demokratskih snaga znatno nadmašuju snage imperijalizma. Da bi se slomila ofanziva imperijalista na životne interese narodnih masa, da bi se demaskirali potpaljivači rata, odbranila suverenost i nezavisnost svake zemlje od nasrtnja imperijalista SAD, treba još tešnje zbiti redove branilaca mira i demokratije.

Zadatak uspostavljanja trajnog mira odgovara životnim interesima svih naroda. Čvrst i trajan mir mogućan je samo na osnovi uzajamnog poštovanja nezavisnosti i suverenosti velikih i malih naroda, na osnovi istinske jednakosti i priznanja prava svima narodima da sami izgrađuju svoje državno uređenje bez mešanja imperijalističkih grabljivaca.

Borba za trajan mir, za narodnu demokratiju jeste najvažniji zadatak svih progresivnih i demokratskih snaga sveta, zadatak koji odgovara životnim interesima svih naroda.

Ujedinjeni napori demokratskih snaga svih naroda u borbi za trajan mir, za narodnu demokratiju mogu i treba svuda da uzmu na sebe komunističke partije.

List »Za trajan mir, za narodnu demokratiju« uložice sve svoje snage za to da bi pomogao komunističkim partijama da okupe svoje narode u jedinstven moćni tabor, cementiran jedinstvom životnih interesa u borbi protiv imperijalističkog i antidemokratskog tabora.

Naš list pozvan je isto tako da pomogne komunističkim partijama u organizovanju razmene njihovih iskustava, da pomogne učvršćenje njihovih uzajamnih veza i bratsku solidarnost trudenika raznih zemalja u njihovoj velikoj borbi za trajan demokratski mir i narodnu demokratiju.

Naš list stavlja sebi u zadatak i daljnje razrađivanje problema velike i nepobedive teorije marksizma-lenjinizma, konkretnog primenijavanja ove teorije i njenih postavki od strane kompartija pod uslovima koji vladaju u pojedinim zemljama.

Među važne zadatke lista spadaju: osvetljavanje delatnosti kompartija u okupljanju demokratskih i patriotskih snaga naroda radi borbe protiv opasnosti novog rata, osvetljavanje uspeha koje su demokratske snage postigle u svakoj zemlji.

Mi ćemo se boriti protiv buržoaske ideologije, protiv oportunističkih i revizionističkih teorija neprijatelja radničke klase.

List će donositi materijal o iskustvima socijalističke izgradnje u SSSR, o iskustvima iz oblasti državne i privredne izgradnje u zemljama nove demokratije i o delatnosti demokratskih snaga u svima zemljama.

Sa stranicama našeg lista gromko će odjekivati glas naroda protiv potpaljivača rata.

Mi šaljemo plameni pozdrav svima demokratskim i patriotskim snagama naroda, koje se bore za čast, slobodu i nacionalnu nezavisnost svojih zemalja.

Pozdravljamo bratske kompartije, koje predvođe borbu svih antifašističkih slobodoljubivih elemenata protiv angloameričkih ekspanzionističkih planova porobljavanja Evrope. Za trajan mir, za narodnu demokratiju!

DEKLARACIJA

savetovanja predstavnika Komunističke partije Jugoslavije, Bugarske radničke partije (komunista), Komunističke partije Rumunije, Mađarske komunističke partije, Poljske radničke partije, Svesavezne komunističke partije (boljševika) Komunističke partije Francuske, Komunističke partije Čehoslovačke i Komunističke partije Italije po pitanju međunarodne situacije

Predstavnici Komunističke partije Jugoslavije, Bugarske radničke partije (komunista), Komunističke partije Rumunije, Mađarske komunističke partije, Poljske radničke partije, Svesavezne komunističke partije (boljševika), Komunističke partije Francuske, Komunističke partije Čehoslovačke i Komunističke partije Italije, pošto su izmenjali mišljenja o pitanju međunarodne situacije složili su se da donesu sledeću deklaraciju.

U međunarodnoj situaciji, usled Drugog svetskog rata i u posleratnom periodu, izvršene su bitne promene.

Te promene karakterišu se novim rasporedom osnovnih političkih snaga koje deluju na svetskoj areni, novom odnosom između država-pobednica u Drugom svetskom ratu i njihovim pregrupisavanjem.

Dok se vodio rat, države-saveznice u ratu protiv Nemačke i Japana išle su zajedno i sačinjavale jedan tabor. Međutim, u taboru saveznika još za vreme rata postojala je razlika u određivanju kako ciljeva, rata, tako i zadataka posleratnog uređenja sveta. Sovjetski Savez i demokratske zemlje smatrale su za osnovne ciljeve rata obnovu i učvršćenje demokratskog poretka u Evropi, likvidaciju fašizma i sprječavanje mogućnosti nove agresije od strane Nemačke, stvaranje svestrane trajne saradnje evropskih naroda. Sjedinjene Američke Države i u saglasnosti s njima Engleska postavljale su sebi u ratu drugi cilj — oslobodjenje od konkurenata na tržištima (Nemačka, Japan) i učvršćenje svoga dominantnog položaja. Ta razlika u određivanju ciljeva rata i zadataka posleratnog uređenja počela se produbljivati u posleratnom periodu. Formirale su se dve suprotne političke linije: na jednom polu politika SSSR i demokratskih zemalja, usmerena ka podrivanju imperijalizma i učvršćivanju demokratije, a na drugom polu politika SAD i Engleske, usmerena ka jačanju imperijalizma i ugušivanju demokratije. Pošto su SSSR i zemlje nove demokratije postale smetnja ostvarivanju imperijalističkih planova borbe za gospodstvo nad svetom i razbijanje demokratskih pokreta, objavljene su pohode protiv SSSR i zemalja nove demokratije, pohranjivan i pretnjama novim ratom od strane najzagriženijih imperijalističkih političara u SAD i Engleskoj.

Na taj način formirala su se dva tabora — tabor imperijalistički i antidemokratski, kome je osnovni cilj uspostavljanje gospodstva američkog imperijalizma nad svetom i razbijanje demokratije, i tabor antimperijalistički i demokratski, kome je osnovni cilj podrivanje imperijalizma, učvršćenje demokratije i likvidacija ostataka fašizma.

Borba dvaju suprotnih tabora — imperijalističkog i antimperijalističkog vodi se u uslovima daljeg zaoštavanja opšte krize kapitalizma, slabljenju snaga kapitalizma i učvršćivanja snaga socijalizma i demokratije.

Zato imperijalistički tabor i njegova vodeća snaga SAD pokazuju osobito agresivnu aktivnost. Ta aktivnost razvila se istovremeno u svim pravcima. — u pravcu vojno-strateškog mera, ekonomske ekspanzije i ideološke borbe. Truman-Maršalov plan samo je sastavni deo — evropski razdeo opšteg plana svetske ekspanzionističke politike, koji SAD ostvaruju u svim delovima sveta. Plan ekonomskog i političkog porobljavanja Evrope od strane američkih imperijalista dopunjuje se planovima ekonomskog i političkog porobljavanja Kine, Indonezije, zemalja Južne Amerike. Sjedinjene Američke Države spremaju jučešašnje agresore — kapitalističke magnate Nemačke i Japana — za novu ulogu — da postanu oruđe imperijalističke politike SAD u Evropi i Aziji.

Arsenal taktičkih sredstava koja upotrebljava imperijalistički tabor veoma je raznolik. Ovde se kombinuju direktna pretnja silom, ucena i iznudavanje, razne mere političkog i ekonomskog pritiska, potkupljivanja, iskorišćavanja

unutrašnjih suprotnosti i razdora radi učvršćavanja vlastitih pozicija, i sve se to prikriva liberalno-pacifističkom maskom računatom na prevartu i lovljenje politički neiskusnih ljudi.

Naročito mesto u arsenalu taktičkih sredstava imperijalista zauzima iskorišćavanje izdajničke politike desni socijalista tipa Bluma u Francuskoj, Atilja i Bevinu u Engleskoj, Sumahera u Italiji, Renera i Serfa u Austriji, Saragata u Italiji itd., koji se trude da priju pravu razbojničku suštinu imperijalističke politike pod maskom demokratije i socijalističke frazeologije, a na delu u svemu predstavljaju verne slugače imperijalista, koji razbijaju redove radničke klase, truju njenu svobodu i slučajno što je spoljna politika engleskog imperijalizma našla u licu Bluma svoga najdoslednijeg i najrevnosnijeg nosioca.

U tim uslovima neophodno je se antimperijalistički, demokratski tabor zbuje, da izradi koordiniranu planu akcija, da izradi svoju taktiku protiv glavnih snaga imperijalističkog tabora, protiv američkog imperijalizma, protiv njegovih engleskih i francuskih pomagača, protiv desnih socijalista, pre svega u Engleskoj i Francuskoj.

Da bi se osujetilo plan imperijalističke agresije, potrebni su naponi svih demokratskih, antimperijalističkih snaga Evrope. Desni socijalisti su izdajnici u ovoj stvari. Izuzimajući one zemlje demokratije u kojima blok komunista i socijalista sa drugim napred-demokratskim partijama sačinjava osnovu otpora tih zemalja imperijalističkim planovima, socijalisti u većini drugih zemalja, a u prvom redu francuski i engleski laburisti — Ramadje, Blum, Atil i Bevin, — svojom mošću i ulagivanjem olakšavaju zadatak američkom kapitalu, provodeca na ucenu i guraju svoje zemlje na put vazalne zavisnosti od Sjedinjeničkih Država.

Otuđa sledi da pred komunističkim partijama stoji naročiti zadatak. One moraju uzeti u svoje ruke zastarane nacionalne nezavisnosti i suvereniteta svojih zemalja. Ako komunističke partije budu čvrsto stajale na svojim pozicijama, ako ne podlegnu zastoju i učenama, ako hrabro budu stajale na braniku demokratije, nacionalne suvereniteta, slobode i nezavisnosti svojih zemalja, ako uspeju da u borbi pokušaja ekonomskog i političkog porobljavanja svojih zemalja stanuju svi snaga koje su spremne da brane čast i nacionalnu nezavisnost, nikakvi planovi porobljavanja zemalja Evrope i Azije ne mogu biti ni.

To je sada jedan od osnovnih zadataka komunističkih partija.

Neophodno je imati u vidu da želje imperijalista da raspale novi rat i mogućnosti da organizuju tabori distancija ogromnih razmera. Narodi sveta ne žele rat. Snage komunističke, mir toliko su značajne i velike, da će planovi agresora, ako te snage kolebljive i čvrste u odbrani mira, ako pokažu čvrstinu i istrajnost, potpuno kraš. Ne treba zaboravljati da galama imperijalističkih agenatov opasnosti ima za cilj da zaplašii ljude kolebljive i slabih nerava ili ucene postigne ustupke agresoru.

Glavna opasnost za radničku klasu je sada u potencijalju vlastitih snaga i precevanju snaga hitlerovskog tabora. Kao što je min-henska politika u prošlosti razvezala hitlerovsku agresiju, tako i ustupci novom kursu SAD i imperijalističke mogu učiniti njegove inspiratore još drskijim i agresivnijim. Zato teke partije treba da stanu na celo otpora protiv planova imperijalističke i agresije na svim linijama — državnoj, političkoj, ekonomskoj, treba da se zbujuju, da ujeduju svoje napore na osnovi opšterijalističke i demokratske platforme i da okupljaju oko sebe sve sile i patriotske snage naroda.

Rezolucija o razmeni iskustava i koordiniji delatnosti partija zastupljenih na savetuju

Savetovanje konstatuje da odsustvo veza između komunističkih partija koje su učesnicvale na ovom savetovanju predstavlja u današnjoj situaciji ozbiljan nedostatak. Iskustvo je pokazalo da je takva nepovezanost između komunističkih partija nepravilna i štetna. Potreba za razmenom iskustava i dobrovoljnom koordinacijom akcija pojedinih partija sazrela je naročito danas, u uslovima komplikovana posleratne međunarodne situacije, kada nepovezanost komunističkih partija može naneti štetu radničkoj klasi.

Polazeći od toga, učesnici savetovanja složili su se u sledećem:

1. Da se osnuje Informacioni biro od predstavnika Komunističke partije Jugoslavije, Bugarske radničke partije (komunista), Komunističke partije Rumunije, Mađarske komunističke partije, Poljske radničke partije, Svesavezne

komunističke partije (boljševika), Komunističke partije Francuske, Komunističke partije Čehoslovačke i Komunističke partije Italije.

2. Da se Informacionom biro u zadatak organizacija razmene iskustava i, u slučaju potrebe, i delatnosti komunističkih partija na osnovi uzajamne saglasnosti.

3. Da Informacioni biro bden od predstavnika centralnih komiteta, i to od po dva za svakom delegacije centralnih komiteta treba da određuju i zamenjuju imenja.

4. Da Informacioni biro izdaje nedeljni, a kasnije nedeljni organ; da se organ izdaje na francuskom jeziku, a po mogućnosti i na drugim jezicima.

5. Da se za sedište Informacionog biroa odredi grad Beograd.

A. ŽDANOV

O MEDJUNARODNOJ SITUACIJI

I Posleratna situacija u svetu

Svršetak drugog svetskog rata doveo je do bitnih promena u celoj međunarodnoj situaciji. Vojni poraz bloka fašističkih država, antifašistički oslobodilački karakter rata, odlučujuća uloga Sovjetskog Saveza u pobjedi nad fašističkim agresorima oštro su izmijenili odnos snaga između dva sistema — socijalističkog i kapitalističkog — u korist socijalizma.

U čemu je suština tih promena? Glavni rezultat drugog svetskog rata bila je činjenica vojnog poraza Nemačke i Japana — dveju najmilitarističnijih i najagresivnijih zemalja kapitalizma. Reakcionarni imperijalistički elementi u celom svetu, naročito u Engleskoj, u SAD i Francuskoj, polagali su naročite nade u Nemačku i Japan, i u prvom redu u hitlerovsku Nemačku, prvo, kao u snagu koja je najviše sposobna da zada udarac Sovjetskom Savezu, da bi ga, ako ne uništila, a ono u svakom slučaju oslabila i potkopala njegov uticaj, i drugo, kao u snagu koja je sposobna da uništi revolucionarni radnički i demokratski pokret u samoj Nemačkoj i u svim zemljama koje su bile objekat hitlerovske agresije, i da tako učvrsti opšti položaj kapitalizma. U tome je bio jedan od glavnih uzroka predratne, takozvane minihenske politike »smirivanja« i poticanja fašističke agresije, politike koju su dosledno sproveli vladajući imperijalistički krugovi Engleske, Francuske i SAD.

Ali nade anglo-franko-američkih imperijalista koje su polagane u hitlerovce nisu se ostvarile. Hitlerovci su se pokazali slabiji, a Sovjetski Savez i slobodoljubivi narodi — jači nego što su pretpostavljali minihenci. Usled drugog svetskog rata glavne snage ratborne međunarodne fašističke reakcije našle su se razbijene i za dugo vreme izbačene iz stroja.

U vezi s tim svetski kapitalistički sistem u celini pretrpeo je još jedan ozbiljan gubitak. Dok je najvažniji rezultat prvog svetskog rata bio proboj jedinstvenog imperijalističkog fronta i otpadanje Rusije od svetskog sistema kapitalizma, dok je usled pobjede socijalističkog pokreta u SSSR kapitalizam prestao biti jedini, sveobuhvatni sistem svetske privrede, dotle su drugi svetski rat i poraz fašizma, slaganje fašističkih pozicija kapitalizma i antifašističkog pokreta u SSSR, stvaranje jedinstvenog fronta od imperijalističkog sistema niz zemalja centralne i jugoistočne Evrope. U tim zemljama nastali su novi, narodni, demokratski režimi. Veliki primer Otadžbinskog rata Sovjetskog Saveza i oslobodilačka uloga Sovjetske armije spojili su se s početkom masovne nacionalno-oslobodilačke borbe slobodoljubivih naroda protiv fašističkih osvajača i njihovih pomagača. U toku te borbe demaskirani su, kao izdajnici nacionalnih interesa, profašistički elementi koji su saradivali s Hitlerom, kolaboracionisti — najuticajnijim krupnim kapitalisti, veleposjednici, viši činovnici, monarhistički oficiri. Oslobođenje od nemačko-fašističkog ropstva praćeno je u podunavskim zemljama zbunjivanjem s vlasti buržoasko-veleposjedničkih vrhova, koji su se kompromitovali saradnjom s nemačkim fašizmom, i dolaskom na vlast novih snaga iz naroda, koje su se ispoljile i istakle u borbi protiv hitlerovskih porobljivača. U tim zemljama došli su na vlast predstavnici radnika, seljaka, predstavnici napredne inteligencije. Kako je ovdje radnička klasa svugde pokazala najveći heroizam, najveću doslednost i nepomirljivost u antifašističkoj borbi, ogromno je porastao njen autoritet i uticaj u narodu.

Nova demokratska vlast u Jugoslaviji, Bugarskoj, Rumuniji, Poljskoj, Čehoslovačkoj, Mađarskoj, Albaniji, oslanjajući se na podršku narodnih masa, uspjela je da za vrlo kratko vreme sprovede takve progresivne demokratske preobražaje za koje buržoaska demokracija više nije sposobna. Agrarna reforma predała je zemlju u ruke seljaka i dovela do likvidacije veleposjedničke klase. Nacionalizacija krupne industrije i banaka i konfiskacija svojine izdajnika koji su saradivali s Nemačkom u korenu su potkopale pozicije monopolističkog kapitala u tim zemljama i oslobodile mase iz imperijalističkog ropstva. U isto vreme udareni su temelji državnoj, opštenarodnoj svojini, stvoren je nov tip države — narodna republika, u kojoj vlast pripada narodu, krupna industrija, saobraćaj i banke pripadaju državi, a vođača je snaga blok radnih klasa stanovništva s radničkom klasom na čelu. Usled toga narodi tih zemalja ne samo što su se oslobodili iz klešta imperijalizma nego udaraju i temelje prelazu na put socijalističkog razvika.

Neizmerno su porasli posle rata međunarodni značaj i autoritet Sovjetskog Saveza. SSSR je bio rukovodeća snaga i duša vojnog poraza Nemačke i Japana. Oko Sovjetskog Saveza ujedinile su se demokratske napredne

snage celog sveta. Socijalistička država izdržala je najveća ratna iskušenja i iz borbe za život i smrt s najjačim neprijateljem izašla je kao pobednik. Umesto slabljenja SSSR imao je njegovo ojačanje.

Bitno se izmijenilo i lice kapitalističkog sveta. Od šest takozvanih velikih imperijalističkih sila (Nemačka, Japan, Engleska, SAD, Francuska, Italija) tri su izbačene iz stroja usled vojnog poraza (Nemačka, Italija, Japan). Francuska je takođe oslabila i izgubila svoj raniji značaj kao velika sila. Na taj način, ostale su samo dve »velike« svetske imperijalističke sile — Sjedinjene Države i Engleska. Ali, ispalo je da su jednoj od njih, Engleskoj, pozicije potkopane. Za vreme rata engleski imperijalizam pokazao se oslabljen u vojnom i političkom pogledu. U Evropi Engleska je ispala nemoćna pred nemačkom agresijom. U Aziji velika imperijalistička sila — Engleska — nije mogla vlastitim snagama sačuvati svoje kolonijalne posede. Izgubivši privremeno svoje veze s kolonijama, koje su snabdevale metropolu hranom i sirovinama i gutale veliki deo njene industrijske produkcije, Engleska se našla u vojnoj i privrednoj zavisnosti od američkih liferacija hrane i industrijske robe, a po svršetku rata počela je da raste finansijsko-ekonomska zavisnost Engleske od SAD. Iako je Engleskoj pošlo za rukom da po svršetku rata povrati kolonije, ona se ipak morala sresti s pojačanim uticajem američkog imperijalizma u kolonijama, koji je za vreme rata razvio svoju aktivnost u svim oblastima koje su pre rata strane monopolističkom sferom uticaja engleskog kapitala (Arapski Istok, Jugoistočna Azija). Pojačao se uticaj Amerike u dominionima Britanske imperije i u Južnoj Americi, gde ranija uloga Engleske u znatnoj i sve većoj meri prelazi na SAD.

Zaostravanje krize kolonijalnog sistema, koje je došlo kao rezultat drugog svetskog rata, izrazilo se u snažnom poletu nacionalnooslobodilačkog pokreta u kolonijama i zavisnim zemljama. Time je dovedena u opasnost pozadina kapitalističkog sistema. Kolonijalni narodi ne žele više da žive po starom. Vladajuće klase metropole ne mogu više po starom upravljati kolonijama. Pokušaji ugušivanja nacionalnooslobodilačkog pokreta vojnom silom nailaze sad na sve jači oružani otpor kolonijalnih naroda, dovode do dugih kolonijalnih ratova (Holandija—Indonezija, Francuska—Vijetnam).

Kao plod neravnomenosti razvika kapitalizma u pojedinim zemljama, rat je doveo do daljeg zaostravanja te neravnomenosti. Od svih kapitalističkih velesila samo jedna kapitalistička velesila — SAD — izašla je iz rata ne oslabljena nego znatno ojačana kako u ekonomskom, tako i u vojnom pogledu. Američki kapitalisti dobro su se obogatili u ratu. U isto vreme američki narod nije iskusio oskudice koje prate rat, jaram okupacije, bombardovanja iz vazduha, a ljudske žrtve Sjedinjenih Američkih Država, koje su stupile u rat faktički u poslednjoj etapi, kad je sudbina rata već bila odlučena, bile su relativno male. Sjedinjenim Američkim Državama rat je pre svega poslužio kao potresak za široko razvijanje industrijske proizvodnje, za odlučno pojačanje izvoza (uglavnom u Evropu).

Svršetak rata postavio je pred Sjedinjene Države Amerike niz novih problema. Kapitalistički monopol nastojao je da zadrži svoje profite na ranijem visokom nivou. U tom cilju oni su uporno radili na tome da se obim liferacija iz ratnog vremena ne smanjuje. Ali za to je bilo potrebno da SAD zadrže ona spoljna tržišta koja su gutala američku produkciju za vreme rata, i da zavladaju novim tržištima, ukoliko se usled rata kupovna moć većine država jako smanjila. Pojačala se i finansijsko-ekonomska zavisnost tih država od SAD. Sjedinjene Američke Države investirale su u inostranstvu kredite u iznosu od 19 milijardi dolara, ne računajući tu ulogu u Međunarodnu banku i Međunarodni valutni fond. Glavnih konkurenata SAD — Nemačke i Japana — nestalo je sa svetskog tržišta, a to je stvorilo se, vrlo velike mogućnosti za SAD.

Dok su se pre drugog svetskog rata najuticajnije reakcionarni krugovi američkog imperijalizma pridržavali politike izolacionizma i uzdržavali od aktivnog mešanja u stvari Evrope ili Azije, u novim posleratnim uslovima gospodari Volstrita prešli su na novu politiku. Oni su istakli program iskorišćavanja celokupne američke vojne i ekonomske moći da bi ne samo zadržali i učvrstili pozicije u inostranstvu koje su osvojili za vreme rata, nego da bi te pozicije i maksimalno proširili, zamenivši na svetskom tržištu Nemačku, Japan, Italiju. Naglo slabljenje ekonomske moći drugih kapitalističkih država stvorilo je mogućnost za špekulativno iskorišćavanje posleratnih ekonomskih teškoća, koje

olakšavaju potčinjavanje tih zemalja američkoj kontroli, a naročito za iskorišćavanje posleratnih ekonomskih teškoća Velike Britanije. SAD su proklamovale novi, otvoreno osvajački, ekspanzionistički kurs.

Novi, otvoreno ekspanzionistički kurs SAD postavio je sebi za cilj uspostavljanje svetskog gospodstva američkog imperijalizma. U interesu učvršćivanja monopolističkog položaja SAD na tržištima, do kojeg je došlo usled nestanka dvaju najkrupnijih konkurenata SAD — Nemačke i Japana — i slabljenja kapitalističkih partnera SAD — Engleske i Francuske — novi politički kurs SAD zamišljen je kao široki program mera vojnog, ekonomskog i političkog karaktera, koje idu za uspostavljanjem političkog i ekonomskog gospodstva SAD u svim zemljama koje su objekat ekspanzije SAD, za srozavanjem tih zemalja na položaj satelita SAD, za uspostavljanjem u njima unutrašnjih režima koji će uklanjati sve smetnje koje bi radnički i demokratski pokret činio eksploataciji tih zemalja od strane američkog kapitala. Taj novi politički kurs pokušava u Sjedinjene Američke Države da prošire danas ne samo na jučešnje neprijatelje u ratu ili na neutralne države, nego u sve većoj meri i na ratne saveznike SAD.

Specijalna pažnja pri tome poklanja se iskorišćavanju ekonomskih teškoća Engleske — saveznika i ujedno davnašnjeg kapitalističkog suparnika i konkurenta SAD. Američki ekspanzionistički kurs polazi od toga da ne samo što ne treba puštati Englesku iz ekonomskih klešta zavisnosti od SAD, zavisnosti koja je nastala za vreme rata, nego, naprotiv, da treba pojačavati pritisak na Englesku, kako bi od Engleske postepeno bila oduzeta kontrola nad kolonijama, kako bi ona bila istisnuta iz svojih sfera uticaja i srožana na položaj vazalne države.

Na taj način, nova politika SAD ide za učvršćivanjem svoga monopolističkog položaja i sračunata je na to da svoje kapitalističke partnere stavi u potčinjen, zavisan položaj od SAD. Ali na putu težnjama SAD za svetskim gospodstvom stoji SSSR sa svojim sve većim međunarodnim uticajem — bedem antiimperijalističke i antifašističke politike, stoje zemlje nove demokratije, koje su izašle ispod kontrole anglo-američkog imperijalizma, stoje radnici svih zemalja, računajući tu i radnike same Amerike, koji ne žele nove ratove radi gospodstva svojih unjetača. Zato je novi ekspanzionistički i reakcionarni politički kurs SAD sračunat na borbu protiv SSSR, protiv zemalja nove demokratije, protiv radničkog pokreta u svim zemljama, protiv radničkog pokreta u SAD, protiv oslobodilačkih antiimperijalističkih snaga u svim zemljama.

Američki reakcionari, uznemireni uspešima socijalizma u SSSR, uspešima zemalja nove demokratije i porastom radničkog i demokratskog pokreta u svim zemljama sveta posle rata, skloni su da uzmu na sebe zadatak »spasilaca« kapitalističkog sistema od komunizma. Na taj način, otvoreno ekspanzionistički program SAD neobično potseća na neslavno propali avanturistički program fašističkih agresora, koji su tako isto, kao što je poznato,

bill doskora pretendenti na svetsko gospodstvo.

Kao što su se hitlerovci, pripremajući »razbojničku agresiju, prikrivali svojim antikomunizmom da bi obezbedili mogućnost ugnjetavanja i porobljavanja svih naroda, a u prvom redu svoj vlastitog naroda, i sadašnji vladajući krugovi SAD maskiraju svoju ekspanzionističku politiku pa čak i svoju ofanzivu protiv životnih interesa slabijeg imperijalističkog konkurenta — Engleske — tobožnjim odbranbenim anti-komunističkim zadacima. Grozničava trka za naoružanjem, izgradnja novih vojnih baza i stvaranje placdarm američkih oružanih snaga u svim delovima sveta pravejavaju se licemerno-farisejski obzirima »odbrane« od izmišljene ratne opasnosti od strane SSSR. Američka

diplomacija, dejstvujući metodima zaostravanja, potkupljivanja i ucenivanja, lako dobija od drugih kapitalističkih zemalja, a u prvom redu od Engleske, pristanak na legalno učvršćivanje povlašćenih američkih pozicija u Evropi i Aziji — u zapadnim zemljama Nemačke, u Austriji, u Italiji, u Grčkoj, Turskoj, Egiptu, Iranu, Avganistanu, Kini, Japanu itd.

Američki imperijalisti, smatrajući sebe za glavnu snagu koja stoji protiv SSSR, zemalja nove demokratije, radničkog i demokratskog pokreta u svim zemljama sveta, za bedem reakcionarnih anti-demokratskih snaga u celom svetu, bukvialno sutradan posle svršetka drugog svetskog rata pristupili su obnavljanju neprijateljskog fronta protiv SSSR i svetske demokratije i poticanju protivnarodnih reakcionarnih snaga — kolaboracionista i ranijih kapitalističkih eksponezata u onim evropskim zemljama koje su oslobođene od hitlerovskog jarma i koje su počele organizovati život po svom vlastitom izboru.

Najzagravniji imperijalistički političari, koji su izgubili ravnotežu, počeli su odmah za Čerčilom isticati planove što bržeg ostvarenja preventivnog rata protiv SSSR, otvoreno podivljajući da se protiv sovjetskih ljudi iskoristi privremeni američki monopol atomskog oružja. Potpajivači ovog rata pokušavaju da zastraše i uene ne samo SSSR nego i druge zemlje, a naročito Kinu i Indiju, klevetajući prikazujući SSSR kao mogućeg agresora, a sebe ističući kao »priatelje« Kine i Indije i »spasilace« od komunističke opasnosti, koji su zvanici »pomognu« slabijima. Na taj način ostvaruje se zadatak držanja Indije i Kine u poslušnosti imperijalizmu i njihovog daljeg političkog i ekonomskog porobljavanja.

Novi raspored političkih snaga posle rata i formiranje dvaju tabora — tabora imperijalističkog i antidemokratskog s jedne strane i tabora antiimperijalističkog i demokratskog — s druge

Korenite promene u međunarodnoj situaciji i u položaju pojedinih zemalja Engleskoj i Francuskoj da u svim lica, nastale usled rata, izmijenile su osnovni pitanjima idu kolosekom u političku sliku sveta. Došlo je do imperijalističke politike SAD kao njegovog rasporeda političkih snaga. U novi sateliti. Imperijalistički tabor odlikuje se na veći period vremena depodržavaju i kolonijalne države kao od svršetka rata, utoliko se jasnije izdajaju dva osnovna pravca u poreakcionarnim anti-demokratskim resleratnoj međunarodnoj politici, kojimima kao što su Turska i Grčka, odgovaraju podeli političkih snagazemlje politički i ekonomski zavisne dejstvujućih na svetskoj areni, na čelu SAD kao što su zemlje Bliskog osnovna tabora — tabor imperijalistički, Južne Amerike, Kine, stički i antidemokratski, s jedne strane. Osnovni cilj imperijalističkog tabora, i tabor antiimperijalistički i dva jeste učvršćenje imperijalizma, demokratski, s druge strane. Osnovni pripremanje novog imperijalističkog vođača snaga imperijalističkog tabora, borba protiv socijalizma i demra jesu SAD. U savezu sa SAD nalazimo i podržavanje reakcionarne se Engleska i Francuska, pri čemih i antidemokratskih profašističkih postojanje laburističke vlade Atlijarežima i pokreta svuda i na svakom Bevina u Engleskoj i socijalističnesu.

Pri rešavanju tih zadataka imperijalistički tabor spreman je da se osloni na reakcionarne i antidemokratske snage u svim zemljama i da podrži jučešnje neprijatelje u ratu protiv svojih ratnih saveznika.

Antiimperijalističke i antifašističke snage čine drugi tabor. Osnova tog tabora jesu SSSR i zemlje nove demokratije. U nj ulaze i zemlje koje su raskinule s imperijalizmom i čvrsto pošle putem demokratskog razvika, zemlje kao Rumunija, Mađarska, Finska. S antiimperijalističkim taborom idu Indonezija, Vijetnam, njemu simpatični Indija, Egipt, Sirija. Antiimperijalistički tabor oslanja se na radnički i demokratski pokret u svim zemljama, na bratske komunističke partije u svim zemljama, na borbe nacionalnooslobodilačkog pokreta u kolonijalnim i zavisnim zemljama, na podršku svih naprednih demokratskih snaga, koje postoje u svakoj zemlji. Cilj tog tabora jeste borba protiv opasnosti od novih ratova i imperijalističke ekspanzije, učvršćivanje demokratije i iskorenjivanje ostataka fašizma.

Svršetak drugog svetskog rata postavio je pred sve slobodoljubive narode kao najvažniji zadatak obezbeđenje trajnog demokratskog mira, koji učvršćuje pobjedu nad fašizmom. Pri rešavanju tog osnovnog zadatka posleratnog perioda vodeća uloga pripada Sovjetskom Savezu i njegovoj spolnoj politici. To proizilazi iz suštine sovjetske socijalističke države, kojoj su sve agresivne eksploatatorske pobude sasvim strane i koja je zainteresovana u stvaranju najpovoljnijih uslova za ostvarenje izgradnje komunističkog društva. Jedan od takvih uslova je spoljni mir. Kao nosilac novog, višeg društvenog sistema, Sovjetski Savez u svojoj spolnoj politici odražava nade celog naprednog čovečanstva, koje teži za dugotrajnim mirom i ne može biti zainteresovano u novom ratu koji je plod kapitalizma. Sovjetski Savez — iskreni pobornik slobode i nezavisnosti svih naroda, neprijatelj je nacionalnog i rasnog ugnjetavanja, kolonijalne eksploatacije u bilo kom obliku. Opšti odnos snaga između sveta kapitalizma i sveta socijalizma, odnos koji se usled drugog svetskog rata izmijenio, još više je pojačao značaj spoljne politike sovjetske države i proširio razmere njene spoljopolitičke aktivnosti.

Oko zadatka obezbeđenja pravednog demokratskog mira ujedinile su se sve snage antiimperijalističkog i antifašističkog tabora. Na toj bazi izrasla je i ojačala prijateljska saradnja SSSR i demokratskih zemalja u svim pitanjima spoljne politike. Te zemlje, a u prvom redu zemlje nove demokratije — Jugoslavija, Poljska, Čehoslovačka, Albanija, koje su odigrale veliku ulogu u oslobodilačkom ratu protiv fašizma, i Bugarska, Rumunija, Mađarska, a donekle i Finska, koje su se pridružile antifašističkom frontu, bile su u posleratnom periodu uporni borci za mir, za demokratiju, za svoju slobodu i nezavisnost a protiv svih pokušaja od strane SAD i Engleske da njihov razvik okrenu unazad i da ih ponovo upregnu u imperijalistički jaram.

Uspehi i porast međunarodnog prestiža demokratskog tabora nisu bili po volji imperijalistima. Već u toku drugog svetskog rata stalno je u Engleskoj i SAD rasla aktivnost reakcionarnih snaga, koje su nastojale da osujete koordinirane akcije savezničkih sila, da otegnu rat, da oslabe SSSR i da spasu fašističke agresore od potpunog poraza. Sabotiranje drugog fronta od strane anglosaksonskih imperijalista, s Čerčilom na čelu, jasno je odražavalo tu tendenciju, koja je u suštini predstavljala nastavak »minihenske« politike u novoj, izmjenjenoj situaciji. Ali dok je trajao rat, reakcionarni krugovi Engleske i SAD nisu se usudivali da istupaju protiv Sovjetskog Saveza i demokratskih zemalja s otvorenim vizirima, znajući dobro da su simpatije narodnih masa u celom svetu potpuno na strani ovih drugih. Međutim već poslednjih meseci rata, pred njegov svršetak, situacija se počela menjati. Još u toku pregovora na Berlinskoj konferenciji triju velesila u julu 1945 anglo-američki imperijalisti pokazali su da ne žele voditi računa o opravdanim interesima Sovjetskog Saveza i demokratskih zemalja.

Spoljna politika Sovjetskog Saveza i demokratskih zemalja za protekle dve godine jeste politika borbe za dosledno ostvarenje demokratskih principa posleratnog sveta. Države antiimperijalističkog tabora bile su verni i dosledni pobornici u ostvarivanju tih principa, ne otpustajući od njih ni za dlaku. Zato je glavni zadatak spoljne politike demokratskih država posle rata bila borba za demokratski mir, za likvidaciju ostataka fašizma i za sprečavanje obnavljanja fašističke imperijalističke agresije, za afirmaciju principa ravnopravnosti naroda i poštovanje njihova suvereniteta, za opšte smanjenje naoružanja uopšte i zabranu najrazornijih vrsta oružja koje su namenjene masovnom uništavanju mirnog stanovništva. Pri rešavanju svih tih zadataka sovjetska diplomatija i diplomatija

demokratskih država našle su na otpor anglo-američke diplomatije, koja posle rata stalno i dosledno sprovali liniju nupuštanja opštih principa izgradnje posleratnog sveta, proklamovanih za vreme rata od strane saveznika, i zamenjivanja te politike mira i jačanja demokratije novom politikom, politikom podrivanja opšteg mira, zaštite fašističkih elemenata i gonjenja demokratije u svim zemljama.

Ogroman značaj ima zajednička aktivnost diplomatije SSSR i demokratskih država koja teži za rešavanjem problema smanjenja naoružanja i zabranom naročito razorne vrste oružja — atomskih bombi.

Na inicijativu Sovjetskog Saveza podnesen je Organizaciji ujedinjenih nacija predlog o opštem smanjenju naoružanja i predlog o tome da se kao najpreči zadatak ima smatrati zabrana proizvodnje i upotrebe atomske energije u ratne svrhe. Taj predlog sovjetske vlade našao je na ogorčen otpor od strane SAD i Engleske. Svi naponi imperijalističkih krugova bili su usmereni na sabotiranje rešenja te stvari, što se izrazilo u beskrupnim i beskorisnim isticanjima svakovrsnih smetnji i barijera kako bi se omeđeno donošenje bilo kakvih efikasnih praktičnih mera. Aktivnost delegata SSSR i demokratskih zemalja u organizaciji Organizacije ujedinjenih nacija ima karakter sistematske svakodnevnne uporne borbe za demokratske osnove međunarodne saradnje, za razglašivanje intriga imperijalističkih zaverenika protiv mira i bezbednosti naroda.

To se naročito jasno vidi, na primer, pri pretresanju situacije na severnim granicama Grčke. Sovjetski Savez i Poljska odlučno su ustali protiv iskorišćavanja Saveta bezbednosti za diskreditovanje Jugoslavije, Bugarske i Albanije, koje imperijalisti lažno optužuju za agresivne akte protiv Grčke.

Sovjetska spoljna politika polazi od fakta naporednog postojanja za duži period dvaju sistema — kapitalizma i socijalizma. Iz toga proizilazi mogućnost saradnje između SSSR i zemalja drugih sistema pod uslovom da se poštuje princip uzajamnosti i ispunjavaju primljene obaveze. Poznato je da je SSSR uvek bio i ostaje veran primljenim obavezama. Sovjetski Savez pokazao je volju i želju za saradnjom.

Sasvim suprotnu politiku sprovedu u Organizaciji ujedinjenih nacija Engleska i Amerika, koje čine sve da bi se oslobodile ranije primljenih obaveza i da bi dobile određene ruke za sprovođenje nove politike, koja je sračunata ne na saradnju naroda, nego na huškanje jednog naroda protiv drugog, na narušavanje prava i interesa demokratskih naroda, na izolaciju SSSR.

Sovjetska politika pridržava se kursta održavanja lojalnih dobrosusedskih odnosa sa svim državama koje pokazuju želju za saradnjom. Prema državama koje su pravi prijatelji i saveznici Sovjetskog Saveza, on je uvek bio, ostaje i biće veran prijatelj i saveznik. Sovjetska spoljna politika ima za cilj dalje širenje prijateljske pomoći Sovjetskog Saveza tim zemljama.

Braneci stvar mira, sovjetska spoljna politika odbacuje princip osvete kad je reč o pobedenim narodima.

Kao što je poznato, SSSR je za stvaranje jedinstvene, miroljubive, demilitarizovane demokratske Nemačke. Formulšući Sovjetsku politiku prema Nemačkoj, drug Stalin je kazao da »ukratko rečeno, politika Sovjetskog Saveza u nemačkom pitanju svodi se na demilitarizaciju i demokratizaciju Nemačke... Demilitarizacija i demokratizacija Nemačke pretpostavlja jedan od najvažnijih uslova za uspostavljanje čvrstog dugotrajnog mira. Međutim ta politika sovjetske države prema Nemačkoj nailazi na besomučan otpor imperijalističkih krugova SAD i Engleske.

Zasedanje Saveta ministara spoljnih poslova, koje je održano u Moskvi marta—aprila 1947, pokazalo je da su SAD, Engleska i Francuska spremne samo na to da sabotiraju demokratizaciju i demilitarizaciju Nemačke nego i da likvidiraju Nemačku kao jedinstvenu državu, da je raščlane i da separatno rešavaju pitanje mira.

Sprovođenje te politike vrši se sad u novoj situaciji, kad je Amerika prekinula sa starim Ruzveltovim kursom i prelazi na novu politiku — na politiku pripremanja novih ratnih avantura.

(Nastavak na trećoj strani)

*) Referat održan na Informacionom savetovanju predstavnika nekih kompartija u Poljskoj krajem septembra 1947.

A. ŽDANOV

O MEDJUNARODNOJ SITUACIJI

III

Američki plan porobljavanja Evrope

(Nastavak sa 2-ge strane)

Prelaz američkog imperijalizma na agresivni, otvoreno ekspanzionistički kurs po završetku drugog svjetskog rata izrazio se kako u spoljnoj tako i u unutrašnjoj politici SAD. Aktivno podržavanje reakcionarnih antidemokratskih snaga u celom svetu, sabotiranje potdamskih odluka koje imaju za cilj demokratizaciju i demilitarizaciju Nemačke, zaštićivanje japanskih reacionara, proširivanje priprema za rat, nagomilavanje zaliha atomskih bombi, — sve je to praćeno ofanzivom protiv elementarnih demokratskih prava radbenika u samim SAD.

I pored toga što su SAD bile relativno malo pogođene ratom, ogromna većina Amerikanaca ne želi ponavljanje rata kao ni žrtava i ograničenja koji su vezani za rat. To pobuđuje monopolistički kapital i njegove slugu u vladajućim krugovima SAD da potraže vanredna sredstva kako bi slomili i opoziciju agresivnom, ekspanzionističkom kursu u zemlji i dobili određene ruke za davanje ostvarivanje te opasne politike.

Ali pohod protiv komunizma, objavljen od strane američkih vladajućih krugova koji se oslanjaju na kapitalističke monopole, s logičnom neizbežnošću vodi nastajima na životna prava i interese američkih radbenika, unutrašnjoj fašizaciji političkog života SAD, širenju najpudornijih, mizantropskih »teorija« i ideja. Maštajući o pripremanju novog, trećeg svjetskog rata, američki ekspanzionistički krugovi životno su zainteresovani u tome da u zemlji uguše svaki mogući otpor protiv spoljnih avantura, da otruju otrovom šovinizma i militarizma politički zaostale i slabo kulturne mase običnih Amerikanaca, kako bi »obradili« prosečnog Amerikanca pomoću različitih sredstava antisovjetske, antikomunističke propagande putem filma, radija, crkve i štampa. Ekspanzionistička spoljna politika, koju inspirišu i sprovođa američka reakcija, predviđa istovremenu aktivnost u svim pravcima:

- 1) vojnostrategijske mere,
- 2) ekonomska ekspanzija i
- 3) ideološka borba.

Realizacija vojnostrategijskih planova budućih agresija vezana je s težnjom da se maksimalno iskoristi aparat ratne industrije SAD, koji je neobično porastao pri kraju drugog svjetskog rata. Američki imperijalizam sprovođa doslednu politiku militarizacije zemlje. Rashodi SAD na vojnu i mornariću iznose preko 11 milijardi dolara godišnje. Za održavanje oružanih snaga SAD u 1947—1948 godini namenjeno je 35% budžeta, ili 11 puta više nego u 1937—1938 godini.

Dok je u početku drugog svjetskog rata vojska SAD bila na 17 mestu među vojskama kapitalističkih zemalja, danas ona zauzima prvo mesto među njima. Uporedo s nagomilavanjem atomskih bombi, američki stratezi ne ustručavajući se govore o tome da se u SAD priprema bakteriološko oružje.

Vojnostrategijski plan SAD predviđa stvaranje u mirno vreme mnogobrojnih baza i placdarma, znatno udaljenih od američkog kontinenta i određenih za iskorišćavanje u agresivne svrhe protiv SSSR i zemalja nove demokratije. Američke vojnovazdušne i vojnopoljske baze postoje ili se sad stvaraju na Aljaski, u Japanu, u Italiji, u Južnoj Koreji, u Kini, u Egiptu, u Iranu, u Turskoj, u Grčkoj, u Austriji i u Zapadnoj Nemačkoj. Američka vojna misija radi u Avganistanu i čak u Nepalu. Vrše se grozničave pripreme da se Arktik iskoristi za ciljeve vojne agresije.

I pored toga što je rat odavno završen, i dalje postoji vojni savez između Engleske i SAD pa čak i ujedinijeni anglo-američki stab oružanih snaga. Pod firmom sporazuma o standardizaciji naoružanja Sjedinjene Države proširile su svoju kontrolu nad oružanim snagama i vojnim planovima drugih zemalja, u prvom redu Engleske i Kanade. Pod firmom zajedničke odbrane zapadne polulopte vrši se uključivanje zemalja Latinske Amerike u sferu vojnoekspanzionističkih planova SAD. Vlada SAD proglasila je za svoj značajan zadatak pomaganje modernizaciji turske vojske. Vojsku reakcionarnog Kuomintanga obučavaju američki instruktori i ona se naoružava američkom tehnikom. Vojni krugovi postaju aktivna politička snaga u SAD, liferujuću u velikoj meri državne i diplomatske koji sprovode agresivni militaristički kurs u celoj politici zemlje.

Ekonomska ekspanzija SAD važna je dopuna ostvarivanju strategijskog plana. Američki imperijalizam nastoji kao zelenas da iskoristi posleratne teškoće evropskih zemalja, naročito oskudicu u sirovinama, gorivu i hrani u zemljama-saveznicama, koje su najviše stradale u ratu, da bi im izdik-

tirao svoje porobljivačke uslove pomoći. U očekivanju pretstojeće ekonomske krize žure se SAD da nađu nove monopolističke sfere za plasiranje kapitala i prodaju robe. Ekonomski »pomoć« SAD ide za širokim ciljem porobljavanja Evrope od strane američkog kapitala. Ukoliko je teži ekonomski položaj ove ili one zemlje, utoliko američki monopoli nastoje da joj izdiktriraju teže uslove.

Ali ekonomska kontrola povlači za sobom i političko potčinjavanje američkom imperijalizmu. Na taj način proširivanje monopolističkih sfera prodaje američke robe kombinuje se kod SAD s dobijanjem novih placdarma za borbu protiv novih demokratskih snaga Evrope. Američki monopoli, »spasavajući« ovu ili onu zemlju od gladi i razorenosti, idu za tim da je liše svake samostalnosti. Američka »pomoć« gotovo automatski povlači za sobom promenu političkog kursa one zemlje na koju se ta »pomoć« protegne: na vlast dolaze stranke i lica koja su spremna da po direktivama iz Vašingtona ostvaruju u unutrašnjoj i spoljnoj politici onaj program koji žele SAD (Francuska, Italija itd.).

Najzad, težnja SAD za svetskim gospodstvom i za antidemokratskim kursom uključuje u sebe i ideološku borbu. Osnovni zadatak ideološkog dela američkog strategijskog plana jeste taj da ucenjuje javno mnenje široke klevetu o tobožnjim agresivnostima Sovjetskog Saveza i zemalja nove demokratije, i da na taj način prikaže anglo-američki blok kao stranu koja se brani i tako skine s tog bloka odgovornost za pripremanje novog rata. U toku drugog svjetskog rata popularnost Sovjetskog Saveza porasla je u inostranstvu u ogromnoj meri. Svojom požrtvovanom herojskom borbom protiv imperijalizma Sovjetski Savez stekao je ljubav i poštovanje tih ljudi u svim zemljama. Ceo svet je jasno video vojno-ekonomsku moć socijalističke države, nerazorivnu snagu moralno-političkog jedinstva sovjetskog društva. Reakcionarni krugovi SAD i Engleske nastoje da izbrisu taj neodoljivi utisak koji socijalistički poredak ostavlja na radnike i radbenike celog sveta. Potpaljivajući rata vrlo dobro znaju da je pre nego što uzumogu poslati svoje vojnike protiv Sovjetskog Saveza potrebna duga ideološka priprema.

U ideološkoj borbi protiv SSSR američki imperijalisti, ne snalazeći se u političkim pitanjima i pokazujući svoju neukost, hteli bi pre svega da prikažu Sovjetski Savez kao snagu tobože antidemokratsku, totalitarnu, a SAD i Englesku i ceo kapitalistički svet kao demokratiju. Ta platforma ideološke borbe — odbrana buržoaske pseudodemokratije i optuživanje komunizma za totalitarizam — okuplja bez izuzetka sve neprijatelje radničke klase, počev od kapitalističkih magnata pa sve do vođa desnih socijalista, koji s najvećom gotovošću prihvataju svaku klevetu protiv SSSR koju su im došapnuli njihovi imperijalistički gospodari. Stožer te obmanjivačke propagande jeste tvrđenje da je obeležje prave demokratije tobože mnogopartijski sistem i postojanje manjine koja je organizovana kao opozicija. Na toj bazi engleski laburisti, koji ne stede snage u borbi protiv komunizma, hteli bi da otkriju antagonističke klase i odgovarajuću borbu partija u SSSR. Neznalice u politici, — oni nikako ne mogu da shvate da u SSSR već odavno nema kapitalista i veleposednika, da nema antagonističkih klasa i da zbog toga nema ni mnogopartijskog sistema. Oni bi hteli da u SSSR imaju sebi drage buržoazke, računajući tu i pseudosocijalističke, stranke kao imperijalističku agenciju. Ali na njihov žalost, istorija je te eksploatorske buržoaske stranke osudila na propast i njih je nestalo.

Ne štedeći reči pri klevetanju sovjetskog režima, laburisti drugi advokati buržoaske demokratije u isto vreme nalaze da je krvava diktatura fašističke manjine nad narodom u Grčkoj i Turskoj potpuno normalna stvar, zatvaraju oči pred mnogim grubim povredama normi čak i formalne demokratije u buržoaskim zemljama, ništa

ne govore o nacionalnom i rasnom ugnjetavanju, o korupciji, o bezočnom uzurpiranju demokratskih prava u SAD.

Jedan od pravaca ideološke »kampanje« koja prati planove porobljavanja Evrope jeste napad na princip nacionalnog suvereniteta, poziv da se narodi odreknu suverenih prava i suprotstavljaju tim pravima ideje o »svetskoj vladi«. Smisao te kampanje sastoji se u tome da se ulepša neobuzdana ekspanzija američkog imperijalizma koji bezočno gazuje suverena prava naroda, da se SAD prikažu kao pobornik opštečovečanskih zakona, a da se oni koji se odupiru američkom prodiranju pretstave kao pristalice preživog »egoističkog« nacionalizma. Ideja »svetske vlade«, koju su preuzeli buržoaski intelektualci iz redova fanata i pacifista, iskorišćava se ne samo kao sredstvo pritiska u cilju idejnog razoružanja naroda koji brane svoju nezavisnost od nasrtaja američkog imperijalizma, nego i kao parola koja se specijalno suprotstavlja Sovjetskom Savezu koji stalno i dosledno brani princip stvarne ravnopravnosti i odbrane suverenih prava svih naroda, velikih i malih. U današnjim uslovima imperijalističke zemlje, kao što su SAD, Engleska i njima bliske države, postaju opasni neprijatelji nacionalne nezavisnosti i samoopredeljenja naroda, a Sovjetski Savez i zemlje nove demokratije — siguran oslonac u odbrani ravnopravnosti i nacionalnog samoopredeljenja naroda.

Veoma je karakteristično da u ostvarivanju ideološkog plana koji je istakao američki imperijalizam učestvuju u tesnoj saradnji i američki vojno-politički obavestajci Bjulitova tipa, i žuti sindikalni vođe Grinova tipa, i francuski socijalisti na čelu s okorelim apologetom kapitalizma Blumom, nemački socijaldemokrat Sumaher i laburističke vođe Bevinova tipa.

Konkretni izraz ekspanzionističkih tendencija u SAD u današnjim uslovima jesu »Trumanova doktrina« i »Maršalov plan«. U suštini oba ova dokumenta su izraz jedne politike, iako se oni razlikuju po obliku u kojem se u njima servira jedna te ista američka pretencija na porobljavanje Evrope.

Osnovne crte »Trumanove doktrine« u pogledu Evrope su ove:

1. Stvaranje američkih baza u istočnom delu Sredozemnog basena radi učvršćivanja američkog gospodstva u toj zoni.
2. Demonstrativno podržavanje reakcionarnih režima u Grčkoj i Turskoj kao bastiona američkog imperijalizma protiv nove demokratije na Balkanu (pružanje vojne i tehničke pomoći Grčkoj i Turskoj, davanje zajmova).
3. Neprekidni pritisak na države nove demokratije, koji se izražava u lažnim optužbama za totalitarizam i težnju za ekspanzijom, u napadima na temelje novog demokratskog režima, u stalnom mešanju u unutrašnje poslove tih država, u pomaganju svih antidržavnih, antidemokratskih elemenata u tim zemljama, u demonstrativnom prekidanju ekonomskih veza s tim zemljama, koje ima za cilj stvaranje ekonomskih teškoća, »usporavanje« razvijenje njihove industrijalizacije itd.

»Trumanova doktrina«, kojoj je cilj da pruži američku pomoć svim reakcionarnim režimima koji aktivno istupaju protiv demokratskih naroda, ima otvoreno agresivan karakter. Njeno objavljivanje izazvalo je izvestu zabunu čak i u krugovima američkih kapitalista koji su na sve navikli. Progresivni društveni elementi SAD i u drugim zemljama odlučno su protestovali protiv izazivačkog, otvoreno imperijalističkog karaktera Trumanovog govora.

Nepovoljan odziv na koji je naišla »Trumanova doktrina« izazvao je potrebu pojavljivanja »Maršalovog plana« — toga maskiranijeg pokušaja sprovođenja te iste ekspanzionističke politike.

Sušтина maglovitih, naročito uvijanih, formulacija »Maršalovog plana« sastoji se u tome da se stvori blok država koje bi bile povezane obavezama prema SAD i da se američki krediti dadu kao nagrada za to što će se evropske države odreći ekonomske, a

zatim i političke samostalnosti. Pri tome baza »Maršalovog plana« jeste uspostavljanje industrijskih oblasti Zapadne Nemačke koje kontrolišu američki monopoli.

»Maršalov plan«, kao što se to pokazalo iz doćnijih savetovanja i govora američkih političara, sastoji se u tome da se pruži pomoć u prvom redu ne osiromašenim zemljama-pobednicama, saveznicama Amerike u borbi protiv Nemačke, nego nemačkim kapitalistima, da bi se, pošto Amerika potčinila sebi osnovne izvore proizvodnje uglja i metala za potrebe Evrope i Nemačke, države koje oskudejavu u uglju i metalu dovele u zavisnost od obnovljene ekonomske moći Nemačke.

I pored toga što »Maršalov plan« predviđa definitivno srozavanje Engleske, kao i Francuske, na položaj drugostepene države, laburistička vlada Atlija u Engleskoj i socijalistička vlada Ramadjea u Francuskoj uhvatile su se za »Maršalov plan« kao za sidro spasenja. Poznato je da je Engleska već uglavnom utrošila američki zajam od 3.750 miliona dolara, koji joj je dat 1946 godine. Poznato je dalje da su porobljivački uslovi toga zajma sputili Englesku ruke i noge. Dospevi već u omču finansijske zavisnosti od SAD, laburistička vlada Engleske videla je jedini izlaz u dobijanju novih zajmova. Zato je ona dočekala »Maršalov plan« kao izlaz iz nastalog ekonomskog čor-sokaka, kao priliku za dobijanje novih kredita. Engleski političari, osim toga, računali su da će se koristiti stvaranjem bloka zapadnoevropskih zemalja — dužnika SAD, kako bi pokušali da u tom bloku odigraju ulogu glavnog američkog agenta, kome će, može biti, poći za rukom da čari na račun slabijih zemalja. Iskorišćavajući »Maršalov plan«, pravci usluge američkim monopolima i potčinjavajući se njihovoj kontroli, engleska buržoazija je maštala da će povratiti izgubljene pozicije u nizu zemalja, a naročito da će uspostaviti svoje pozicije na Balkanu i u Podunavlju.

Da bi se američkim predlozima dala veća spoljna »objektivnost«, odlučeno je da se među inicijatore priprema za ostvarenje »Maršalovog plana« privuče i Francuska, koja je već upala u žrtvovala svoj suverenitet u korist SAD, jer je kredit koji su Sjedinjene Američke Države u maju ove godine dale Francuskoj bio uslovljen udaljavanjem komunista iz francuske vlade.

Po direktivi Vašingtona vlade Engleske i Francuske predložile su Sovjetskom Savezu da i on uzme učešća u pretresanju Maršalovih predloga. Taj korak imao je da maskira neprijateljski karakter tih predloga prema SSSR. Račun je bio ovaj. Pošto je unapred bilo dobro poznato da će SSSR odbiti da učestvuje u pretresanju predloga o američkoj pomoći na bazi Maršalovih uslova, to će onda biti moguće svaliti na SSSR odgovornost za »odbijanje saradnje u ekonomskoj obnovi Evrope«, a samim tim biće moguće okrenuti protiv SSSR evropske zemlje kojima je potrebna realna pomoć. Ako, pak, Sovjetski Savez uzme učešća u pregovorima, onda će biti lakše namamiti zemlje istočne i jugoistočne Evrope u klopku »ekonomske obnove Evrope uz pomoć Amerike«. Dok je Trumanov plan igrao na kartu terorističkog zastrašivanja tih zemalja, »Maršalov plan« išao je za tim da opiše njihovu čvrstinu u ekonomskom pogledu, da pokuša zavesti te zemlje, pa da ih posle veže dolarskom »pomoćju«.

»Maršalov plan« imao je u danom slučaju da doprinese ostvarenju teodnog od najvažnijih zadataka opšteameričkog programa — da restaurira vlast imperijalizma u zemljama nove demokratije i da ih natera da se odreknu tesne ekonomske i političke saradnje sa Sovjetskim Savezom.

Pretstavnici SSSR, pristavši na to da u Parizu zajedno s vladama Engleske i Francuske pretresu Maršalove predloge, pokazali su na Pariskom savetovanju neosnovanost zadatka izrade ekonomskog programa za celu Evropu i razgolitili su pokušaj da se u licu nove evropske organizacije pod egidom Francuske i Engleske stvori opasnost mešanja u unutrašnje poslove evropskih država i narušavanja njihova suvereniteta. Oni su pokazali da »Maršalov plan« protivreći normal-

nim principima međunarodne saradnje i da krije u sebi cepanje Evrope, opasnost od potčinjavanja niza evropskih zemalja interesima američkog kapitalizma i da ide za tim da se prvenstveno, pre nego saveznicima, pruži pomoć nemačkim monopolističkim koncernima, čijem je obnavljanju u »Maršalov planu« otvoreno bila dodeljena naročita uloga u Evropi.

Taj jasn stav Sovjetskog Saveza skinuo je masku s plana američkih imperijalista i njihovih anglo-francuskih agenata.

Opšteevropska konferencija sramno je propala. Devet evropskih država odbilo je da na njoj učestvuju. Ali i kod država koje su pristale da učestvuju u pretresanju »Maršalovog plana« i u izradi konkretnih mera za njegovo ostvarenje, taj »plan« je dočekan bez naročito oduševljenja, utoliko više što se ubrzo videlo da su pretpostavke SSSR o tome da je plan još daleko od realne pomoći potpuno tačne. Pokazalo se da se vlada SAD uopšte ne žuri da ostvari Maršalova obećanja. Članovi američkog Kongresa izjavili su da će Kongres pretresati pitanje novih kredita pojedinim evropskim zemljama tek 1948 godine.

Na taj način postalo je jasno da su Engleska, Francuska i druge zapadnoevropske države, koje su primile parisku »shemu ostvarenja« »Maršalovog plana«, same postale žrtva američke ucene.

Ali pokušaji da se stvori zapadni blok pod egidom Amerike traju i dalje.

Potrebno je istaći da američka varijanta zapadnog bloka mora naići na ozbiljan otpor čak i u takvim zemljama kao što su Engleska i Francuska koje su već zavisne od Sjedinjenih Američkih Država. Perspektiva obnove nemačkog imperijalizma, kao realne snage koja može da se suprotstavi demokratiji i komunizmu u Evropi, ne može zavesti ni Englesku ni Francusku. Ovde imamo jednu od glavnih protivrečnosti u samom bloku Engleska—SAD—Francuska. Američki monopoli kao i cela međunarodna reakcija ne računaju, po svoj prilici, da Franko ili grčki fašisti mogu biti koliko toliko siguran oslonac SAD protiv SSSR i novih demokratija u Evropi. Zato oni polažu naročite nade u obnovu kapitalističke Nemačke, gledajući u tome najvažniju garanciju uspešnosti borbe protiv demokratskih snaga u Evropi. Oni nemaju poverenja ni u laburiste u Engleskoj ni u socijaliste u Francuskoj, smatrajući ih, i pored sve servilnosti koju su ovi pokazali, »polukomunistima« koji ne zaslužuju dovoljno poverenja.

Eto zašto pitanje Nemačke, a naročito SSSR, kao potencijalne vojnoindustrijske baze bloka neprijateljskog SSSR-u, predstavlja najvažnije pitanje međunarodne politike i pitanje razdora između SAD, Engleske i Francuske.

Apetiti američkih imperijalista moraju izazivati ozbiljnu zabrinutost u Engleskoj i Francuskoj. SAD su nedvosmisleno dale na znanje da one žele da oduzmu Rur Englezima. Američki imperijalisti zahtevaju i spajanje triju okupacionih zona i otvoreno oformljenje političkog izdvajanja Zapadne Nemačke pod američkom kontrolom. SAD insistiraju na povećanju nivoa proizvodnje čelika u Rurskom basenu na bazi održanja kapitalističkih preduzeća pod egidom SAD. Krediti za evropsku obnovu koje je obećao Maršal shvataju se u Vašingtonu kao prvenstvena pomoć nemačkim kapitalistima

Na taj način »zapadni blok« stvara Amerika ne po obrascu Čerčilova plana Sjedinjenih Država Evrope, koji je bio zamišljen kao sprovednik engleske politike, nego kao američki protektorat, u kome se suverenim evropskim državama, ne isključujući ni samu Englesku, dodeljuje uloga koja više nije tako daleko od uloge famozne »49-te države Amerike«. Američki imperijalizam sve drskije i bezočnije postupao s Engleskom i Francuskom. Savetovanja udvoje i utroje po pitanjima određivanja nivoa industrijske proizvodnje Zapadne Nemačke (Engleska — SAD, SAD i Francuska), koja predstavljaju samovoljno gaženje Potsdamskih odluka, pokazuju u isto vreme da Sjedinjene Države potpuno ignorišu životne interese svojih part-

nera u pregovorima. Engleska a naročito Francuska primorane su da slušaju američki diktat i da ga pokorno primaju. Ponašanje američkih diplomata u Londonu i Parizu počelo je u mnogome da liči na njihovo ponašanje u Grčkoj, gde američki predstavnici apsolutno više ne smatraju za potrebno da paze na bilo kakvu pristojnost, postavljaju i smenjuju grčke ministre kako sami žele i ponašaju se kao osvajači. Na taj način novi plan dauesizacije Evrope uperen je u suštini protiv osnovnih interesa evropskih naroda, predstavljajući plan porobljavanja Evrope od strane Sjedinjenih Država.

»Maršalov plan« uperen je protiv industrijalizacije demokratskih zemalja Evrope i, prema tome, protiv temelja njihove nezavisnosti i samostalnosti. I dok je u svoje vreme plan dauesizacije Evrope bio osuđen na propast, iako su snage otpora Dauesovom planu bile daleko manje nego danas, sad u posleratnoj Evropi postoji dovoljan broj snaga, ne govoreći o Sovjetskom Savezu, koje mogu, ako pokažu volju i odlučnost, da osujete taj porobljivački plan. Stvar stoji do volje i spremnosti naroda Evrope za otpor. Što se tiče SSSR, on će uložiti sve snage da tom planu ne bude suđeno da se ostvari.

Ocenu koju su »Maršalovom planu« dale zemlje antiimperijalističkog tabora potpuno je potvrdio ceo tok događaja. U pogledu »Maršalovog plana« tabor demokratskih zemalja pokazao se kao moćna snaga koja stoji na braniku nezavisnosti i suvereniteta svih evropskih naroda, koja se ne da uceniti ni zastrašiti, kao što se ne da ni obmanuti lažnim manevrima dolarske diplomatije.

Sovjetska vlada nikad nije bila protiv iskorišćavanja stranih, naročito američkih, kredita kao sredstva koje može da ubrza proces ekonomske obnove. Ali Sovjetski Savez je uvek polazio od toga da uslovi kredita ne smeju imati porobljivački karakter i ne smeju voditi ekonomskom i političkom porobljavanju države-dužnika od strane države-poverioca. Polazeći od te iste političke linije, Sovjetski Savez je uvek branio stav da inostrani krediti ne smeju biti glavno sredstvo za obnovu ekonomike zemlje. Osnovni i odlučujući uslov ekonomske obnove mora biti iskorišćavanje unutrašnjih snaga i sredstava svake zemlje i stvaranje vlastite industrije. Samo na toj bazi može se obezbediti nezavisnost zemlje od nasrtaja inostranog kapitala, koji stalno ispoljava tendenciju da iskoristi kredit kao sredstvo političkog i ekonomskog porobljavanja. Baš takav je »Maršalov plan«, koji je uperen protiv industrijalizacije evropskih zemalja i, prema tome, ide za podirvanjem njihove samostalnosti.

Sovjetski Savez stalno brani princip da politički i ekonomski odnosi među raznim državama moraju da se izgrađuju isključivo na temelima ravnopravnosti zainteresovanih strana i uzajamnog poštovanja njihovih suverenih prava. Sovjetska spoljna politika i, naročito, sovjetski ekonomski odnosi s inostranim državama baziraju na principu ravnopravnosti, obezbeđenja obostranih koristi od zaključenih sporazuma. Ugovori sa SSSR predstavljaju sporazume koji su korisni i za jednu i za drugu stranu i nikad ne sadrže u sebi nikakvih napada na državnu nezavisnost, na nacionalni suverenitet strana ugovornika. Ta osnovna odlika sporazuma SSSR s drugim državama vidi se naročito jasno danas u svetlosti nepravednih, neravnopravnih ugovora koje sklapaju i pripremaju Sjedinjene Države. Sovjetska spoljna trgovinska politika ne zna za neravnopravne sporazume. I ne samo to, razvika ekonomskih odnosa SSSR sa svima državama koje su u tome zainteresovane pokazuje na kakvim se temeljima moraju izgrađivati normalni odnosi među državama. Dovoljno je potsetiti na nedavno zaključene ugovore SSSR s Poljskom, Jugoslavijom, Čehoslovačkom, Mađarskom, Bugarskom i Finskom. Samim tim SSSR jasno pokazuje na koji način Evropa može naći izlaz iz teškog ekonomskog stanja. Isto takav ugovor mogla je imati i Engleska da laburistička vlada nije pod pritiskom spolja razbila već projektovani sporazum sa SSSR.

Razgolićavanje američkog plana e-

(Nastavak na četvrtj strani)

A. ŽDANOV O MEDJUNARODNOJ SITUACIJI

(Kraj. Početak na 2-0j 13-oj strani)
Konomskog porobljavanja evropskih zemalja — neosporna je zasluga spoljne politike SSSR i zemalja nove demokratije.

Potrebno je pri tome imati u vidu da se i sama Amerika nalazi pred opasnošću od ekonomske krize. Zvanična Maršalova galantnost ima svoje jake razloge. Dok evropske zemlje

ne dobiju američki kredit, tražnja američke robe od strane tih zemalja smanjivaće se, a to će izazvati ubrzanje i jačanje ekonomske krize u SAD, koja se približava. Zato, ako evropske zemlje pokažu potrebnu čvrstinu i spremnost da se odupiru porobljivačkim uslovima američkog kredita, Amerika može biti primorana na otpuštanje.

IV

Zadaci kompartija u okupljanju demokratskih antifašističkih miroljubivih elemenata u borbi protiv novih planova rata i agresije

Raspuštanje Kominterne, koje je odgovaralo potrebama razvika radničkog pokreta u uslovima nove istorijske situacije odigralo je pozitivnu ulogu. Raspuštanje Kominterne učinilo je zauvek kraj kleveti neprijatelja komunizma i radničkog pokreta da se Moskva tobože meša u unutrašnji život drugih država, da komunističke partije raznih zemalja tobože ne rade u interesu svog naroda, nego po diktatu spolja.

Kominternu je bila stvorena posle prvog svetskog rata, kad su kompartije bile još slabe, kad gotovo nije bilo veze između radničke klase raznih zemalja i kad kompartije još nisu imale opšte priznatih vođa radničkog pokreta. Zasluge Kominterne su u tome što je ona uspostavila i ojačala veze između trudenika raznih zemalja, razradila teoretska pitanja radničkog pokreta u novim, posleratnim uslovima razvika, utvrdila opšte norme propagande i agitacije ideja komunizma i olakšala izgrađivanje vođa radničkog pokreta. Time su bili stvoreni uslovi za pretvaranje mladih komunističkih partija u masovne radničke kompartije. Ali s pretvaranjem mladih kompartija u masovne radničke partije rukovođenje tim partijama iz jednog centra postalo je nemoguće i necelishodno. Usled toga Kominternu se faktora koji pomaže razvika kompartija počela pretvarati u faktor koji koči taj razvika. Nova etapa u razviku kompartija zahtevala je nove oblike veze među partijama. Te okolnosti uslovice su potrebu raspuštanja Kominterne i organizovanja novih oblika veze među partijama.

Za četiri godine koje su prošle od raspuštanja Kominterne imamo znatno jačanje komunističkih partija, jačanje njihova uticaja gotovo u svim zemljama Evrope i Azije. Uticaj komunističkih partija porastao je ne samo u Istočnoj Evropi nego gotovo i u svim zemljama Evrope gde je vladao fašizam, a tako isto i u zemljama koje su bile pod nemačkofašističkom okupacijom — Francuska, Belgija, Holandija, Norveška, Danska, Finska itd.

Uticaj komunista naročito se pojačao u zemljama nove demokratije, gde su komunističke partije najuticajnije partije u državi.

Ali u današnjem položaju komunističkih partija ima i nedostataka. Neki drugovi shvatili su stvar tako kao da raspuštanje Kominterne znači likvidiranje svake veze, svakog kontakta među bratskim komunističkim partijama. Međutim iskustvo je pokazalo da je takva nepovezanost među komunističkim partijama nepravilna, štetna i ustvari neprirodna. Komunistički pokret razvija se u nacionalnom okviru, ali u isto vreme ima zadatke i interese koji su zajednički partijama raznih zemalja. Imamo prilično čudnu sliku: socijalisti koji su se upinjali iz petnih žila da dokažu da je Kominternu tobože diktirala komunistima svih zemalja direktive Moskve obnovili su svoju Internacionalu, a komunisti se uzdržavaju čak i od toga da se sreću jedni s drugima, a pogotovo da se konsultuju u pitanjima koja interesuju i jedne i druge, sve iz bojazni od neprijateljske klevete o »rući Moskve«. Pretstavnici najrazličitijih vrsta delatnosti — naučnici, zadrugari, sindikalci, omladina, studenti — smatraju da je moguće održavati međunarodni kontakt, izmenjivati iskustvo i konsultovati se po pitanjima svoga rada, organizovati međunarodne konferencije i savetovanja, a komunisti čak i onih zemalja koje imaju savezničke odnose ustručavaju se da uspostave prijateljske veze među sobom. Nema sumnje da bi takvo stanje, kad bi ono trajalo i dalje, nosilo u sebi krajnje štetne posledice za razvika bratskih partija. Ta potreba za konsultovanjem i dobrovoljnim koordiniranjem akcija pojedinih partija naročito je sazrela danas, kad dalja nepovezanost može da dovede do slabljenja međusobnog razumevanja, a vremenom i do ozbiljnih grešaka.

Kako veći deo rukovodstva socijalističkih partija (naročito engleski laburisti i francuski socijalisti) istupa kao agencija imperijalističkih krugova SAD, komunistima pada u deo na-

ročita istoriska uloga da stanu na čelo otpora američkom planu porobljavanja Evrope, da smelo demaskiraju sve unutrašnje pomagalice američkog imperijalizma. U isto vreme komunisti moraju pomagati sve doista patriotske elemente koji ne daju da se nanosi nepravda njihovoj otadžbini, koji hoće da se bore protiv porobljavanja otadžbine od strane inostranog kapitala, a za njim nacionalni suverenitet. Komunisti moraju biti rukovodeća snaga pri uvlačenju svih antifašističkih slobodoljubivih elemenata u borbu protiv novih američkih ekspansionističkih planova porobljavanja Evrope.

Potrebno je imati u vidu da između želje imperijalista da raspale novi rat i mogućnosti da organizuju takav rat postoji ogromna distancija. Narodni sveta ne žele rat. Snage koje su za mir toliko su značajne i velike da će, ako te snage budu čvrste i odlučne u odbrani mira, ako pokažu upornost i čvrstinu, planovi agresora pretrpeti potpun slom. Ne treba zabravljati da galama imperijalističkih agenata o ratnoj opasnosti ide za tim da se zaplaše oni koji su slabih nerava i koji su kolebljivi i da se putem učenjavanja postignu ustupci agresoru.

Glavna opasnost za radničku klasu sastoji se sad u potcenjivanju svojih snaga i u precenjivanju snaga protivnikovih. Kao što je minhenška politika u prošlosti odrešila ruke hitlerovskoj agresiji, tako i ustupci novom kursu SAD i imperijalističkog tabora mogu učiniti njegove inspiratore još drskijim i agresivnijim. Zato komunističke partije moraju stati na čelo otpora planovima imperijalističke ekspanzije i agresije na svim linijama — državnoj, ekonomskoj i ideološkoj, moraju se zbijati, ujedinjavati svoje napore na bazi zajedničke antiimperijalističke i demokratske platforme i okupljati oko sebe sve demokratske i patriotske snage naroda.

Braćke komunističke partije Francuske, Italije, Engleske i drugih zemalja imaju naročiti zadatak. One moraju uzeti u svoje ruke zastavu odbrane nacionalne nezavisnosti i suvereniteta svojih zemalja. Ako komunističke partije budu čvrsto stajale na svojim pozicijama, ako se ne budu dale zastrašiti i ućeniti, ako budu muški stajale na braniku čvrstog mira i narodne demokratije, na braniku nacionalnog suvereniteta, slobode i nezavisnosti svojih zemalja, ako one budu imele u svojoj borbi protiv pokušaja ekonomskog i političkog porobljavanja svojih zemalja da stanu na čelo svih snaga koje su spremne da brane stvar časti i nacionalne nezavisnosti, nikakvi planovi porobljavanja Evrope neće biti ostvareni.

EDVARD KARDELJ Komunistička partija Jugoslavije u borbi za nezavisnost svojih naroda, za narodnu vlast, za ekonomsku obnovu i socijalističku rekonstrukciju zemlje*

Put koji je prešla Komunistička partija Jugoslavije od fašističke invazije na Jugoslaviju pa do današnjeg dana jeste slavan put krupnih pobeda i uspeha u borbi za nezavisnost naroda Jugoslavije, za narodnu vlast, za ekonomsku obnovu zemlje i za njenu socijalističku rekonstrukciju. Ti rezultati, naravno, nisu slučajni niti se mogu tumačiti samo objektivnim uslovima u kojima se borila Komunistička partija Jugoslavije. Oni su pre svega rezultat jasne političke linije naše partije, čvrstog kursa u sprovođenju te linije i pravilnog iskorišćavanja svih mogućnosti koje su pružali objektivni uslovi. Tako krupne pobede nad nadmoćnim neprijateljem mogla je postići samo takva partija koja se prekalila u dugogodišnjoj borbi protiv neprijatelja naroda i koja je u toj borbi postigla relativno visok ideološki nivo. Ba: to je omogućilo partiji da pravilno iskoristi sve mogućnosti i sva sredstva, koja su dopuštali objektivni uslovi, za uništenje neprijatelja i izdajnika naroda.

Linija Komunističke partije Jugoslavije mogla je, konačno, da pobedi i zato jer se partija oslanjala na bogatu teoretsku riznicu marksizma-lenjinizma. Rukovođstvo naše partije nije se, doduše, šablonski držalo svakog napisanog slova, ali je zato sva njegova politika bila prožeta duhom marksizma-lenjinizma. Partija se sve vreme borila protiv opasnosti suvog praktikizma, koji neizbežno vodi svakojakim greškama, a u prvom redu oportunističkom nasledanju pseudeokratskim manevarima razbijene iz-

dajničke reakcije. Naša partija borila se ne za formalno, nego za stvaralačko i konkretnim uslovima odgovarajuće primenjanje velikih teoretskih tekovina Marksa, Engelsa, Lenjina i Staljina. Očigledno je, dakle, da je naša partija na čelu svojih naroda, radničke klase i radnih masa pobeđivala zato što je ostala verna marksizmu-lenjinizmu, što se suprotstavila svim pokušajima njegove revizije i što je teoretske tekovine marksizma-lenjinizma znala da pretvori u oružje svog praktičnog rada i borbe narodnih masa.

Vrlo je pogrešno shvatanje da se KPJ tek za vreme rata povezala sa širokim narodnim masama, odnosno da je tek »slučajno«, sticajem nekih »povoljnih« uslova za vreme rata, stekla uticaj u narodnim masama. Naprotiv, KP Jugoslavije je izvojevala jake pozicije u narodnim masama već davno pre rata. Partija se afirmirala ne samo kao prvoborac za ekonomske zahteve radničke klase, seljaštva i ostalih radnih ljudi, nego i kao jedina dosledna politička partija u Jugoslaviji, koja je zauzimala jasan stav u nacionalnom pitanju i koja je aktivirala masu u borbi za samoodređenje i ravnopravnost naroda Jugoslavije i za demokratska prava narodnih masa. Naročitu ulogu u učvršćivanju uticaja naše partije u masama odigrala je politika mobilizacije masa za odbranu od sve bliže opasnosti osovinske agresije.

Uparedo s tim KP Jugoslavije se u dubokoj ilegalnosti i pod žestokim terorom proganjana, mučena i ubija-

nja unutarnje učvrstila, očistila svoje redove i organizaciono obuhvatila svu zemlju. Ne može biti sumnje da je čišćenje i organizaciono učvršćenje KP Jugoslavije posle 1937 godine, koje je izvršeno pod rukovodstvom drugara Tita, bilo preduslov i jedan od najvažnijih faktora pobeđe. Partija je ušla u rat unutarnje monolitna i duboko prožeta revolucionarnim duhom, a u isto vreme snažno povezana s masama. I tako je naša partija već pre rata bila jedan od najjačih političkih faktora u zemlji.

Potpisivanje pakta s Nemačkom u martu 1941 godine uzburkalo je ogromne mase naroda protiv vlade Cvetković—Maček. Samo u atmosferi takvog raspoloženja masa protiv vlade Cvetković—Maček i njenog pakta s Hitlerom bio je moguć preokret 27. marta 1941 godine. Uloga KPJ u martovskom preokretu 1941 godine bila je već odlučujuća. Naša partija uspeła je da mobilise ogromne mase, koje su u demonstracijama zajedno s vojniciima tražile raskid pakta s Nemačkom, odbranu nacionalne nezavisnosti i unutarnju demokratizaciju zemlje. Te demonstracije su, ustvari, početak velikog narodnoslobodilačkog pokreta s Komunističkom partijom na čelu, koji je kasnije, kroz čitav rat, nosio sav teret rata i — pobedio. Razumljivo je da su ti događaji ogromno ojačali ulogu i snagu Komunističke partije Jugoslavije. To se još jače ispoljilo u toku nemačko-italijanskog napada na Jugoslaviju u aprilu 1941 godine i prvih meseci okupacije.

I

Partija u periodu narodnoslobodilačkog rata protiv fašističkih osvajača i izdajnika naroda

Linija naše partije u aprilskoj fazi rata sastojala se, pre svega, u sledećem: jačati svim snagama otpor na frontu protiv armija agresora; odstranjivati nesposobne i izdajničke oficire i predavati rukovodstvo otpora na pojedinih sektorima fronta u ruke sposobnim patriotima; naoružavati civilne mase, a naročito radnike u gradovima, i organizovati ih za zajedničku borbu s vojskom; učvršćivati antifašističke pozicije u armiji; jače istaći potrebu demokratske narodne vlade koja bi mogla da vodi rat protiv okupatora; tražiti da se, zbog velike neprijateljske nadmoćnosti na frontu, rat protiv nemačko-italijanskih agresora produži partizanskom taktikom.

Takva taktika naše partije, razume se, nije mogla postići praktične vojne uspehe u aprilskoj fazi rata, jer je slom stare jugoslovske vojske nastupio izvanredno brzo usled izdajničke politike većine političkih i vojnih vrhova stare Jugoslavije. Sva reakcija — pa i sam generalštab u svojoj većini — svesno je išla za tim da se rat što pre završi, računajući da će, ma kako se on svršio, moći u većoj ili manjoj meri zadržati vlast u svojim rukama. Dok je jedan deo reakcionarnih snaga osiguravao sebi teren u saradnji s okupatorom, drugi

* Informativni referat na savetovanju predstavnika nekih kompartija, održan u Poljskoj krajem septembra 1947.

deo — to jest reakcionarni krugovi oko emigrantske vlade, spremao se u inostranstvu da se tuđom pomoći poše rata ponovo vrati u zemlju, da zauzme stare položaje i da produži staru politiku protiv naroda. Naravno, sva ta gospoda uopšte nisu ozbiljno mislila na rat protiv fašističke agresije, jer su im pred očima lebdeli isključivo klasni interesi i interesi njihovih imperijalističkih gospodara, čije su agencure oni bili već davno pre rata. I tako je za nekolicinu 14 dana aprilski rat u Jugoslaviji bio završen, stara jugoslovska vojska je kapitulirala, a narodne mase našle su se nezaštićene pred divljačkom navalom fašističkih hođa.

Samo po sebi se razume da je prvi i najteži udarac okupatora posle porobljavanja naše zemlje bio upravljen protiv Komunističke partije. Međutim, zahvaljujući unutarnjoj čvrstini naše partije i bogatim iskustvima dugogodišnje ilegalnosti, partija je ne samo mogla da izdrži teror, nego je postala rukovodeća snaga oslobodilačkog pokreta naroda Jugoslavije.

Politička linija KP Jugoslavije posle aprilskog sloma bila je jasna: jedinstvo patriotskih snaga u borbi za nacionalno oslobođenje, vođenje, produženje oružanog otpora okupatoru u formi diverzija i sabotaža; raskrinkavanje i izolacija od narodnih masa izdajničke reakcije svih boja i učvršće-

nje rukovođeće uloge radničke klase u narodnoslobodilačkom pokretu, jer je to bio neophodan uslov dosledne borbe; raskrinkavanje izdajničke uloge reakcionarnih krugova emigrantske vlade, koji su bili odgovorni za sramnu kapitulaciju; razvijanje svestrane borbe protiv okupatora i njegovih domaćih saradnika i izdajnika; političko i organizaciono pripremanje opštenarodnog oružanog ustanka kad za njega nastupi povoljan momenat.

Priprema za oružani ustanak protiv okupatora imala je svoju političku i svoju organizacionu stranu.

U političkom pogledu, partija se, uporedno s razvijanjem najrazličitijih formi borbe protiv okupatora, uključujući tu bojkot i sabotiranje okupatorskih mera, pasivnu rezistenciju, sakrivanje namirnica i pravljenje svakojakih privrednih teškoća okupatoru, borila za najširi razmah Narodnoslobodilačkog fronta. Vodeći borbu za jedinstvo svih partiskih snaga na platformi borbe protiv okupatora, partija je nastojala da postigne jedinstvo i s vrhovima raznih partiskih grupa, ali je istovremeno, nezavisno od toga, stvarala masovne odbore Narodnoslobodilačkog fronta ili drugih organizacija masovnog jedinstva odozdo. Tako je partija samostalno razvijala borbu masa protiv okupatora, pružajući im pomoć i podršku.

(Nastavak na petoj strani)

Trideset godina Velike oktobarske socijalističke revolucije u SSSR

Siroke mase radničke klase i trudenika, napredne i demokratske snage svih zemalja proslavile su s velikim oduševljenjem tridesetogodišnjicu Velike oktobarske socijalističke revolucije. Proslavljajući ovaj veliki istorijski datum, one su jednodušno izrazile svuda po svetu svoju spremnost da uporno brane stvar trajnog mira, stvar narodne demokratije. Pre trideset godina ruski radnici i seljaci pod rukovodstvom Komunističke partije obronili su vlast buržoazije i veleposednika, uništili do temelja stari buržoaski državni aparat i stvorili državu novog tipa — sovjetsku državu. Buržoaskoj državi suprotstavljena je država trudenika, a buržoaskoj demokratiji — sovjetska, socijalistička demokratija koja predstavlja najvišu formu demokratije. Stvaranje sovjetske države značilo je svetsko-istorijski korak napred u oslobodilačkoj borbi radničke klase. Prvi put u istoriji čovečanstva stvorena je socijalistička država, koja je donela istinsku slobodu trudenicima, uništila vladavinu eksploatorskih klasa i svako ugnjetavanje čoveka od čoveka. Velika oktobarska socijalistička revolucija otkrila je novu eru svetske istorije.

kapitalističkih zemalja, poslužila kao revolucionarni primer za trudenike svih zemalja i samim tim poljuljala imperijalizam ne samo u centrima njegovog gospodstva, već udarila i po njegovoj pozadini, potkopavši imperijalističku vladavinu u kolonijalnim i zavisnim zemljama i dovevši time u pitanje i sam opstanak svetskog kapitalizma kao celine. Nadahnut i voden od Partije boljševika, sovjetski narod ostvario je najbolje snove i nade, koje je čovečanstvo vekovima gajilo. Socijalizam je oživotvorio, on je postao stvarnost, trudenici osećaju na delu rezultate svoje borbe, zbacišvi sa sebe zauvek jaram eksploatacije. Ta pobeđa, koja ima najveći istorijski značaj postignuta je po cenu ogromnih napora, požrtvovanja i žrtava. Za tu svoju pobeđu radnička klasa, seljaštvo i svi trudenici SSSR duguju velikoj Partiji boljševika, duguju Lenjinu i Staljinu — inspiratorima i organizatorima Velike oktobarske socijalističke revolucije. Socijalizam je oživotvorio nove motorne snage društvenog razvika, nepoznate za kapitalizam: moralno-političko jedinstvo sovjetskog naroda, sovjetski patriotizam, nerazorivo prijateljstvo naroda SSSR. Sovjetska revolucija od 1917 godine ponikla je i očvrstla pod zastavom velikih ideja Marksa—Engelsa—Lenjina—Staljina; ona je značila pobeđu marksizma nad reformizmom, pobeđu lenjinizma nad socijaldemokratizmom — idejnim osloncem kapitalizma. Za minulih trideset godina sovjetska zemlja je prešla ogromnom istoričkim put.

Ni intervencije ni blokada nisu bile u stanju da okrenu unazad nezadrživi

tok istorije. Sovjetski narod, veran idejama Lenjina i Staljina, izdržao je najteža iskušenja.

U zemlji je stvorena krupna socijalistička industrija, a istovremeno je rešen i jedan od najtežih zadataka — socijalističko preuređenje sela.

Lomeći otpor kapitalističkih elemenata i njihove agencure — trockista, buharinovaca, buržoaskih nacionalista, koji su na sve moguće načine težili da ukoče delo socijalističke industrijalizacije i kolektivizacije, kako bi time obezročili SSSR pred licem neprijatelja, Partija boljševika pouzdano je vodila trudenike lenjinsko-staljinjskim putem.

Rat protiv hitlerovske Nemačke pokazao je s punom jasnošću kakav je ogroman značaj za sudbinu SSSR imala lenjinsko-staljinjska politika socijalističke industrijalizacije zemlje i kolektivizacije poljoprivrede. Zahvaljujući tome, sovjetska zemlja pretvorila se u moćnu socijalističku industrisko-kolhoznu državu. U tim planovima ovapločena je velika moć genijalnog staljinjskog predviđanja.

Sovjetsko uređenje obezbeđuje punu mogućnost neprekidnog poleta proizvodnja već je dostigla predratni nivo, socijalističko privredi ne preti niti može zapretili ikakva opasnost od razornih ekonomskih kriza, koje ne može izbeći nijedna kapitalistička zemlja.

Ulazeći u trideset prvu godinu Velike oktobarske socijalističke revolucije trudenici SSSR s pouzdanjem gledaju napred, radeći požrtvovano na izvršenju petogodišnjeg plana. U sovjetskoj zemlji nema nijedne industriske ili poljoprivredne grane koja se ne razvija i koja ne bi imala pla-

nove o povećanju svoje produkcije za čitav niz godina unapred.

Drukčiju sliku vidimo u kapitalističkim zemljama. Vladajući krugovi Sjedinjenih Američkih Država, zabrinuti usled bliske ekonomske krize, pokušavaju da putem novih imperijalističkih avantura izbegnu sve veće unutrašnje teškoće.

U svom referatu o tridesetogodišnjici Velike oktobarske socijalističke revolucije V. M. Molotov konstatovao je da će borba protiv imperijalizma i njegovih novih planova u vezi sa vojnim avanturama »ujediniti narode u jednu moćnu armiju kakvu ne može imati imperijalizam, koji odriče demokratska prava narodima, gazi suverenitet nacija, pravi svoje planove na pretnjama i avanturama.

Nemir i zabrinutost rastu u redovima imperijalista, jer je svakome jasno da imperijalistima izmiče tle ispod nju, a snage demokratije i socijalizma rastu i jačaju svakog dana.

Dalje zaoštravanje opšte krize kapitalizma, učvršćenje snaga socijalizma i demokratije izazivaju naročito agresivnu aktivnost imperijalističkog tabora na čelu sa Sjedinjenim Američkim Državama.

Ishodom drugog svetskog rata imperijalistički lanac izgubio je nove karike. Duboki demokratski preobražaji odigrali su se u Jugoslaviji, Bugarskoj, Poljskoj, Čehoslovačkoj i Albaniji. Krupne uspehe postigla je demokratija u Mađarskoj, Rumuniji i Finskoj. U tim pobeđama, koji su postigle zemlje nove demokratije, ogromnu istorisku ulogu odigrao je Sovjetski Savez.

Uticao komunističkih partija povećao se u čitavom svetu. Narodi vide u komunistima jedine verne, istinske branioce nacionalnih interesa zemlje i životnih interesa trudenika.

Sve progresivne i demokratske snage u kapitalističkim zemljama, sve što je plemenito i napredno u čovečanstvu vidi u SSSR-u oslonac borbe za mir, slobodu i nezavisnost svih naroda, zbijaju svoje redove i istupa u zaštitu Sovjetskog Saveza — nadu svih trudenika i eksploataisanih.

Tridesetogodišnje postojanje Sovjetskog Saveza — moćne države pobedonosnog socijalizma — uliva nove snage u redove branilaca mira i narodne demokratije, inspiše ih za odlučnu i doslednu borbu protiv smicalica i spletkarenja potpaljivača novog rata i njihove agencure — desnih socijalista svih boja, koji su se pretvorili u podmišljive najamnike anglo-američkog imperijalizma.

Postojanje SSSR očito i ubedljivo pokazuje da je kapitalizmu odzvonilo, da se on raspada i da se zapleo u protivrečnosti koje ne može rešiti, da trudenici mogu sami, bez kapitalista i veleposednika, stvoriti svoju državu rukovoditi njome i ći ka potpunju pobeđi komunizma.

Velika oktobarska socijalistička revolucija pokazala je narodima pravi put koji vodi ka sveopštem miru i progresu čovečanstva, ona je živi dokaz da se vek kapitalizma bliži svome kraju.

Avanturistička politika imperijalista, koji nastoje da raspale požar trećeg svetskog rata, jeste glavna opasnost za sve miroljubive narode. U borbi protiv te opasnosti antiimperijalističke i demokratske snage treba da se ujedine u jedan moćni tabor, da razviju smelu borbu protiv imperijalizma, protiv njegove politike porobljavanja naroda i novih vojnih avantura.

»Grčeviti napori imperijalista, koji osećaju da im se tle izmiče ispod no-

gu, neće spasti kapitalizam od propasti koja mu se približava. Mi živimo u veku u kome svi putevi vode komunizmu«. (V. M. Molotov.)

Zadatak svih istinskih revolucionarnih demokrata, svih progresivnih i patriotskih snaga naroda leži u organizovanju otpora planovima imperijalističke ekspanzije i agresije, i to na svim linijama: državnoj, političkoj, ekonomskoj i ideološkoj; njihov je zadatak da ujedine sve napore na bazi jedne opšte antiimperijalističke i demokratske platforme. Hrabra odbrana demokratije, nacionalnog suvereniteta, slobode i nezavisnosti svojih zemalja najbolja je garancija da nikakvi planovi američkih i engleskih imperijalista, koji teže za porobljavanjem zemalja Evrope i Azije, neće biti ostvareni.

Sovjetska socijalistička država ima trideset godina!

Istorija je stavila SSSR na čelo progresivnog razvika čovečanstva, kulture i civilizacije naroda.

Sovjetski narod s pouzdanjem koraca napred, inspirisan velikim, plemenitim ciljevima svoje borbe, oslanjajući se na ekonomsku moć koja se razvija i stalno jača, na plansku socijalističku privredu zemlje, na svoju moćnu herojsku Sovjetsku armiju.

Pod zastavom Lenjina—Staljina, pod rukovodstvom Partije boljševika trudenici SSSR zadobiće potpunu pobeđu komunizma.

Trudenici čitavog sveta toplo pozdravljaju slavne graditelje komunizma, njihovog inspiratora, vođu i učitelja — velikog Staljina!

EDVARD KARDELJ

Komunistička partija Jugoslavije u borbi za nezavisnost svojih naroda, za narodnu vlast, za ekonomsku obnovu i socijalističku rekonstrukciju zemlje

(Nastavak sa četvrte strane)

judi istovremeno ruku saradnje svim patriotima i patriotskim grupama iz vrhova drugih partija.

Narodnooslobodilačkom frontu stvarno su se pridružile pojedine grupe iz starih političkih partija, zajedno s pojedincima iz vrhova tih partija, koje je nacionalni i patriotski osećaj poveo u tabor narodnooslobodilačke borbe. Međutim treba naročito istaći da su se vrhovi starih političkih partija kao celina, a isto tako i sve moguće reakcionarne i pseudodemokratske klikke raznih »zapadnih orijentacija«, odmah orijentisali na saradnju s okupatorom. Neke su to učinile otvoreno, druge su to neko vreme pokušavale da sakriju, ali ih je tok događaja vrlo brzo isterao na čistu, tako da su morale pokazati narodu svoje pravo lice — izdajničko lice saradnika i pomagača okupatora.

Naravno, takav razvitak vladajućih klika stare Jugoslavije nije slučajni i nije počeo tek u ratu. Opšte je poznato da su današnji emigrantski jugoslovenski »demokratski korifeji«, koje reakcionarni američki i drugi imperijalistički menažeri prikazuju kao progone žrtve »komunizma«, ljudi koji su najpre pripremili i potpisali pakt s Hitlerom, a posle — kad im trik s paktom nije uspeo sasvim po planu — postarali se da stara jugoslovenska vojska što pre kapitulira. Kad su ta gospoda i njihovi naslednici produžili posle tu istu liniju svojom saradnjom s okupatorom, oni su samo ostali verni sebi samima.

Otkuda ta izdajnička dostojnost te gospode? Ona proizlazi iz činjenice da su ta reakcionarna gospoda za vreme rata ostala isto što su bila i pre rata: neprijatelji naroda. Privilegijisani bogataši i svakojaki kapitalistički eksploatatori i njihovi pomagači, zajedno s ostalim reakcionarnim klikama, bojali su se za vreme rata isto toliko, i još više, svake slobodarske težnje narodnih masa kao i pre rata. U svakom pokretu narodnih masa oni su gledali pokret protiv sebe, opasnost za svoj poredak. Zato nimalo ne iznenaduje što su se ta reakcionarna gospoda u borbi između demokratskih snaga i okupatora bez ikakvog kolebanja odlučila za okupatora kao za štitnika imperijalističkog sistema. Kapitalistička reakcija u Jugoslaviji već davno nije bila ništa drugo do agentura međunarodnog imperijalizma. Nacionalno izdajstvo postalo je legalni princip delatnosti te reakcije. Tom principu naša reakcija ostala je verna i za vreme rata. Njemu je ostao veran kako onaj njen deo koji se otvorio zalagao za Hitlera, tako i onaj koji se isticao »zapadnom orijentacijom«. Saradnja s okupatorom bila je sadržina politike svih tih reakcionarnih snaga, kojima nikad nije bilo pred očima rat za nacionalnu nezavisnost, nego očuvanje njihovih klasnih interesa i pozicija imperijalizma, čija su agentura one bile. Jedni su to radili otvoreno, drugi prikriveno, pod maskom pseudodemokratskih fraza. Toj izdajničkoj reakcionarnoj i eksploatatorskoj bratiji bio je bliži imperijalistički okupator, nego njen sopstveni narod koji se latio oružja. Ona je pošlo i nemilosrdno pogazila sve nacionalne interese iz golog straha da narodu narod ne ugrozi njene eksploatatorske, klasne interese i interese njenih velikih imperijalističkih gospodara. Zato je ona otvoreno identifikovala svoje interese s interesima okupatora. Da nije bilo aktivnog narodnooslobodilačkog pokreta i oružanog ustanka, reakcionarne klikke bi ovu svoju izdajničku ulogu možda još mogle donekle maskirati pred narodom, kao što su to učinile u nekim drugim zemljama. Razvitak oružanog ustanka tražio je, međutim, od svakog da jasno pokaže svoju poziciju. Izdajnici su se sve više demaskirali i sve što je bilo pošteno i patriotski napuštalo je njihov logor.

Razumljivo je da bi u takvoj situaciji bilo nedovoljno boriti se samo za Narodnooslobodilački front na bazi koalicije vrhova političkih partija. Valjalo je svim snagama boriti se za jedinstvo narodnih masa i odozdo.

Borba naše partije za stvaranje masovnih odbora Narodnooslobodilačkog fronta odozdo, uporedo s nastojanjem da se postigne jedinstvo i s vrhovima raznih političkih partija, pomogla je bržem demaskiranju pseudopatriotskih frazera i jasnom zauzimanju stava: ili za narodnooslobodilački pokret s kursom na opštenarodni oružani ustanak, ili za saradnju s okupatorom. Sam razvitak oružanog ustanka je tu diferencijaciju doveo do kraja. Pod uslovima žestoke oružane borbe, koja je zahvatila svaki kutić naše zemlje, svaka »sredina« ubrzo se morala izjasniti na čijoj je strani.

Organizaciona strana pripreme oružanog ustanka sastojala se u prvom redu u stvaranju duboko ilegalnih vojnih komiteta, koje je počelo odmah posle aprilskog sloma 1941 godine. Zadatak vojnih komiteta bio je: da

vrše sve organizacione pripreme, da organizuju sakupljanje oružja, da pripremaju vojne kadrove i da već organizuju pojedine sabotažne i diverzantske akcije. Za vreme Hitlerovog napada na Sovjetski Savez mi smo već po čitavoj Jugoslaviji imali mrežu takvih komiteta, koji su bili sposobni da budu neposredni vojni rukovodioci oružanog ustanka u njegovoj prvoj fazi.

Klevetnici naše partije često su protiv narodnooslobodilačkog pokreta u Jugoslaviji iznosili »argument« da je široki razmah narodnooslobodilačkog ustanka počeo tek posle hitlerovskog napada na Sovjetski Savez, a ne pre tog napada. Tim »argumentom« oni su pokušavali da »dokažu« kako KPJ u ratu uopšte nije imala pred očima interes nacionalne nezavisnosti nego neki drugi. Koliko je taj »argument« lažar i klevetnički vidi se već po tome što je naša partija već u aprilu počela stvarati vojne komitete s konkretnim vojnim zadacima. A s druge strane jasno je i to da bi u vreme kad se Hitler nalazio na Kanalu Lamansu i kad u čitavoj Evropi nemačko-italijanskim fašističkim hordama niko nije davao otpora, široko razvijanje narodnog ustanka bila teška greška, jer bi to značilo oružani ustanak izložen koncentrisanom udaru neprijatelja. Sem toga, neposredno posle aprilskog sloma ni narodne mase još nisu bile spremne da se masovno late oružja.

Eto to su bili glavni razlozi koji su rukovodili CK KPJ da u junu 1941 godine pozove sve patriote Jugoslavije da razviju široku partizansku akciju protiv okupatora, s perspektivom razvijanja te akcije u opštenarodni oružani ustanak. Već u toku jula i avgusta partizanske akcije obuhvatile su svu zemlju i brzo se počele pretvarati u opšti ustanak. Već u septembru mi smo imali znatnu oslobođenu teritoriju, a sredinom toga meseca iz Beograda je na oslobođenu teritoriju prešao Politburo CK KPJ Formiran je Vrhovni štab partizanskih odreda, na čelu s drugom Titom kao vrhovnim komandantom, a takođe i nacionalni glavni štabovi.

Naše vojne snage otada pa sve do kraja rata stalno su rasle. Prošle su mnoge ofanzive, date su ogromne žrtve, ali snaga narodnooslobodilačke vojske je rasla i slobodna teritorija se iz godine u godinu sve više širila. Široke narodne mase prihvatile su poziv Komunističke partije, na čelu Narodnog fronta, na oružani ustanak. Linija CK KPJ u pogledu razvijanja partizanskog rata kao glavne forme oružanog ustanka protiv okupatora pokazala se pravilna. Pobedu linije KP Jugoslavije u narodnooslobodilačkom ustanku obezbedila su pre svega četiri faktora, četiri osnovna elementa u njenoj taktici.

Prvi faktor bio je, nesumnjivo, jasan kurs KP Jugoslavije na oružani ustanak od prvog dana okupacije. Partija se pritom oslanjala na prethodne uspehe u političkoj mobilizaciji masa, na mržnju našeg naroda protiv okupatora i na činjenicu da su stare političke partije bile demaskirane pred narodom — baš zahvaljujući pravilnoj politici naše partije. Partija se neprestano borila za saradnju sa svim partijama i svim patriotskim grupama koje su bile spremne da učestvuju u oružanom ustanku. Međutim, samo razvijanje ustanka naša partija nije činila zavisnim od rezultata tih nastojanja. Kroz samo razvijanje oružanog ustanka, kroz stvaranje narodne vlasti na oslobođenoj teritoriji, kroz široko razvijanje narodnooslobodilačkog pokreta po čitavoj zemlji i neprestanu političku aktivnost, partija se borila za mase. KP Jugoslavije pokazala se ne samo kao inicijator i organizator narodnooslobodilačkog ustanka nego i kao najdosledniji i najorganizovaniji njegov predvodnik, kao rukovodilac snaga narodnooslobodilačkog rata. Jasno je da je baš takva uloga poverila našu partiju bezbrojnim nitima s narodnim masama.

Bilo je tada i u našoj partiji — istina ne mnogo — ljudi koji su izražavali sumnju u pravilnost takve politike. To su bili okoreli dogmatičari koji su govorili da partizanski rat može biti samo pomoćno sredstvo, a nikako ne glavno oruđe oružanog ustanka. Oni su govorili da sudbina oružanog ustanka ne mogu rešavati šume i periferija, nego gradovi. Zato su smatrali za pogrešno da se radnici odvlače iz gradova u partizanske odrede, ili da čak rukovodstvo partije odlazi iz grada i jednim delom pretvara se u vojno rukovodstvo. Ustvari, sve takve i slične teorije bile su odraz oportunističke koje je bojao oružja. Pobeda linije CK naše partije dokazala je, nasuprot svim takvim

oportunističkim teorijama, da je pod uslovima žestoke fašističke okupacije baš partizanski rat, kombinovan sa svestranom aktivnošću u gradovima, bio najbolji i najbrži, a možda čak i jedino mogući, put ka pobedi.

Razume se, KPJ s drugom Titom na čelu nije se zadržavala na prvobitnim partizanskim odredima. Drug Tito kao vrhovni komandant partizanskih odreda dao je od »samog početka jasan kurs na stvaranje regularnih jedinica. Prvobitni partizanski odredi bili su više ili manje vezani s određenom teritorijom, a njima su rukovodili stalni teritorijalni štabovi. Iako su ti odredi bili masovni, i kralju svojim boracima ispisali slavnu i herojsku stranicu u istoriji razvika našeg narodnooslobodilačkog ustanka, bilo je jasno da bi zaustaviti se na prvobitnim partizanskim odredima značilo izgubiti bitku. Trebalo je stvoriti vojsku koja će biti sposobna ne samo da neprijatelju nanosi štetu nego i da tuče, da pobeđuje, koja će biti sposobna da prihvati i frontalnu borbu, da zauzima gradove i tvrđave — da oslobodi svoju zemlju. Zato je Vrhovni štab — čim su za to sazreli uslovi, još krajem 1941, a naročito u toku 1942 godine — počeo iz partizanskih odreda da izdvaja najbolje jedinice i borce i da od njih formira manevarske brigade, koje više nisu bile vezane za teritoriju. To su bile prve regularne jedinice naše Armije, koje su se prebacivale i iskoristivale po jedinstvenom operativnom planu Vrhovnog štaba. Iz tih pojedinih brigada rasle su divizije i korpusi, nastala je Narodnooslobodilačka vojska koja se i po svojoj disciplini, i po ratničkoj snazi i po načinu ratovanja već bitno razlikovala od partizanskih odreda koji su bili i ostali uglavnom početna organizaciona forma masovnog oružanog ustanka. U vezi s tim, drug Tito je krajem 1942 godine ovako okarakterisao taj proces:

»Stvaranje narodne vojske jeste najveći dosadašnji uspeh narodnog ustanka u zemljama Jugoslavije. Dug i težak je to proces bio, jer se naša narodna vojska radala iz malih partizanskih odreda, stvarala se od golourukih rodoljuba, seljaka, radnika, poštene inteligencije, omladinaca grada i sela, koji su se digli na ustanak, u borbu protiv okupatora i njihovih plaćenika. Trebalo je sa krvavim žrtvama, osvajati od neprijatelja svaku pušku, svaku bombu, svaki metal, svaki mitraljez, svaki bacač, svaki top i odlivljiva mnogobrojnim ofanzivama brojčano i tehnički nadmoćnih neprijatelja, koji su htjeli da pošto potu unište partizanske odrede i brigade, da uguše narodni ustanak. Prema tome, naša narodna vojska nije stvorena odozdo, putem dekreta, prisilno; nije naoružana iz fabrika, preko vojnih liferanata... Naprotiv svaki borac naše hrabre narodne vojske teškoj borbu i svojom krvlju osvojio je i osvojao naoružanje od neprijatelja, kome su ga sramotno predali izdajnici našeg naroda, razni viši oficiri i generali bivše jugoslovenske vojske u aprilu prošle godine.

Stvaranje divizija i korpusa, stvaranje naše narodne vojske došlo je baš u vrijeme kad su za to pokazala neophodna potreba, kad su već bile stvorene mnogobrojne brigade i bataljoni, kad su te brigade i bataljoni bili naoružani skoro svim vrstama oružja (osim avijacije), kad je postalo nemoguće rukovoditi na dosadašnji način svim brigadama, bataljonima i odredima i, konačno, kad je oslobođen veliki dio naše teritorije, pa se ukazala potreba za ofanzivnim operacijama krupnog karaktera...» (Tito: »Borba za oslobođenje Jugoslavije«, str. 304).

Iz svega toga jasno izlazi da Komunistička partija Jugoslavije nije u razvijanju partizanskog rata i oružanog ustanka gledala samo sredstvo za slabljenje okupatora, za nanošenje štete okupatoru i za vršenje pritiska na domaću izdajničku reakciju, nego ga je od samog početka smatrala kao put do potpune pobeđe naroda nad okupatorom i nad njegovim domaćim izdajničkim pomagačima.

Drugi važan faktor pobeđe narodnooslobodilačke borbe — bio je specifični razvitak Narodnooslobodilačkog fronta u Jugoslaviji, o kome sam

javili su se kod nas odmah 1941 godine, čim su bili oslobođeni prvi delovi teritorije. Oni su se razvijali u toku nekoliko godina od nižih formi ka višima i postali su baza jedinstvenog sistema državne vlasti odozdo do vrha.

Narodnooslobodilački front je od svake učlanjene političke grupe i od svakog svog člana tražio da na jedan ili drugi način aktivno radi u narodnooslobodilačkom ratu ili da ga pomaže. Bilo je, naročito u početku, raznih politikanata koji su bili spremni da na rečima prihvate opštu političku platformu Narodnooslobodilačkog fronta, ali ne i oružani ustanak, partizanski rat. Bilo je ne malo takvih koji su na rečima bili demokrti i patrioti, ali su u isto vreme govorili da s ustankom treba čekati

do kraja rata, kada će nas saveznici osloboditi. Takvi ljudi i političke grupe tražili su da Narodnooslobodilački front bude neborbena organizacija koja će izdavati samo opšte deklaracije, jer su u njoj hteli da nađu samo privremeno sklonište dok snage reakcije ne bi u budućnosti ponovo povratile svoju vodeću ulogu. KP Jugoslavije ne samo što nije pristajala na to da takve političke grupe i takvi ljudi, udu u Narodnooslobodilački front, nego ih je i raskrinkavala pred masama kao rezerve okupatora, kao prikriveno uporište okupatora. Takva politika KPJ i Narodnooslobodilačkog fronta dala je ovome izvanrednu borbenu snagu, a istovremeno je razbijala sve izdajničke manevre takozvane »demokratske sredine«, koja je, s jedne strane, bacala pseudooslobodilačke i pseudodemokratske parole, a s druge strane napadala Komunističku partiju i Narodnooslobodilački front da narode Jugoslavije vode u avanturu, u izlišne žrtve, u nepotrebne borbe, umesto da čekaju oslobodenje od strane saveznika. Narodnooslobodilačkom frontu pridružilo se sve što je u tim partijama bilo zaista patriotsko, slobodoljubivo i demokratsko. Ustvari, put razvika Narodnooslobodilačkog fronta bio je istovremeno put izolacije izdajničke reakcije od masa, put ujedinjavanja radnog naroda i svih patriotskih i demokratskih elemenata pod rukovodstvom radničke klase.

2) Takvoj političkoj sadržini odgovarao je i organizacioni razvitak Narodnooslobodilačkog odnosno Narodnog fronta, kako se Front nazvao posle oslobođenja Jugoslavije. Velika oslobodilačka borba razbila je jedinstvo naroda pod jedinstvenim rukovodstvom. Sve je to vodilo čvršćem zbijanju rukovodstva Narodnooslobodilačkog fronta i svih njegovih organizacija. Najveću ulogu u tom pogledu odigralo je jedinstvo mesnih organizacija Fronta, koje je potpuno paralisalo aktivnost raznih lokalnih političkih grupa starih reakcionarnih partija. Tako je Narodni front postao ogromna jedinstvena borbena organizacija naroda, koja nije delovala i ne deluje na bazi koalicije ili na bazi paritetnih odbora, nego na bazi jedinstvenih lokalnih masovnih organizacija Fronta. Takav razvitak Narodnog fronta kao posebne, ali jedinstvene masovne organizacije svih istinski narodnih, demokratskih, patriotskih snaga u našoj zemlji, pod rukovodstvom radničke klase, odigrao je presudnu ulogu u mobilizaciji masa za oslobodilački rat, za razbijanje okupatora i domaćih izdajničkih reakcija koja mu je služila.

Treći faktor pobeđe narodnooslobodilačkog pokreta — to su narodnooslobodilački odbori. Narodnooslobodilački odbori kao organi vlasti po-

javili su se kod nas odmah 1941 godine, čim su bili oslobođeni prvi delovi teritorije. Oni su se razvijali u toku nekoliko godina od nižih formi ka višima i postali su baza jedinstvenog sistema državne vlasti odozdo do vrha.

Narodnooslobodilački odbori, naravno, nisu nastali slučajno. Rukovodstvu Komunističke partije Jugoslavije i Narodnooslobodilačkog fronta bilo je jasno da sudbina oružanog ustanka protiv okupatora zavisi od učesća i od borbene upornosti osnovnih narodnih masa, to jest, od radnog naroda grada i sela. Međutim, da bi se te osnovne radne mase mobilisale, nije bilo dovoljno istaći samo narodnooslobodilačke parole. Govoreći o tome drug Tito kaže: »Razumije se, za masovno jačanje Narodnog fronta i njegovu čvrstinu i upornost bilo je od velikog značaja pravilno rešavanje nacionalnog pitanja, pravilno rešavanje socijalnog pitanja, dalje — jasne perspektive temeljitog društvenog preuređenja u novoj Jugoslaviji. Više je bilo sigurno da bez takve jasne perspektive naši narodi ne bi mogli izdržati tako teške napore u oslobodilačkom ratu.« (Tito: Referat na Drugom kongresu Narodnog fronta Jugoslavije.)

Bilo je, dakako, i takvih ljudi koji su govorili da će formiranje Narodnooslobodilačkih odbora i ostvarivanje nekih revolucionarnodemokratskih zahteva narodnih masa odbiti od Narodnooslobodilačkog fronta izvesne slojeve i političke grupe. Komunistička partija Jugoslavije odlučno se borila protiv takvih stavova. Da je Narodni front u Jugoslaviji išao takvim putem, možda bi u vrhovima predstavljao formalno »širu« koaliciju raznih partija, ali onda on ne bi imao mase, bolje reći: narodne mase ne bi bile spremne da se s oružjem u ruci bore tako požrtvovano kao što su se borile imajući pred očima perspektivu ne samo nacionalnog oslobođenja nego i ostvarenja svojih demokratskih i socijalnih težnji. Praksa je stvarno dokazala da povezivanje narodnooslobodilačkog ustanka s procesom narodne demokratske revolucije ne samo što nije oslabilo udarnu snagu ustanka, nego mu je davalo i izvanredno privlačnu snagu za narodne mase i nesalomljivo upornost i čvrstinu.

Valjalo je razrušiti i uništiti omraženu staru vlast, koja je ugnjetavala narod u interesu izrabljivača, valjalo je dati garancije da nova Jugoslavija više neće biti tamnica naroda — kao što je to bila stara Jugoslavija — već država koja će se graditi na osnovu samoodređenja i ravnopravnosti svih njenih naroda. Valjalo je jasno istaći da se prokleta antidemokratska i antinarodna prošlost više nikad neće vratiti. Valjalo je zabraniti povratak dinastije kao formalnog centra svih izdajničkih i antinarodnih klika. Valjalo je radnicima, seljacima i čitavom radnom narodu dati garanciju da će oni moći da sebi stvore bolji život nego što su ga imali u staroj Jugoslaviji. Sve je to bilo potrebno narodnim masama praktički dokazati na oslobođenoj teritoriji.

Eto zbog čega je svuda na oslobođenoj teritoriji, odmah, do temelja bio razrušen stari državni aparat i stare forme državne vlasti. Parola Narodnooslobodilačkog fronta bila je: sva vlast na oslobođenoj teritoriji — ukoliko nije bila ograničena čisto vojnim potrebama — pripada narodnooslobodilačkim odborima, to jest, nju treba da uzme u ruke narod: seljaci, radnici, čitav radni narod i svi čestiti patrioti. »To je bio oblik narodne vlasti poznat narodima, — kazao je drug Tito govoreći o narodnim odborima, — poznat zbog toga jer su ga čekali, čeznuli za njim već odavno i nosili ga u srcu. To je bio baš onaj oblik vlasti, koji je narodima naše zemlje najbolje odgovarao...« (Tito: Referat na Drugom kongresu Narodnog fronta Jugoslavije.)

Narodnooslobodilački odbori, imajući mnogo sličnosti sa sovjetskom formom državne vlasti, ipak su se izgrađivali prema konkretnim uslovima Jugoslavije i prema specifičnom razviku našeg narodnooslobodilačkog ustanka.

Sasvim je jasno da su narodnooslobodilački odbori, kao i neke revolucionarnodemokratske mere koje su oni sproveli, razbesneli izdajničke antidemokratske klikke u našoj zemlji, koje su bile spremne da stupe u savez i sa crnim davolom samo da bi se snažno oružje istrgle iz ruku naroda. S druge strane, narodnooslobodilački odbori su izvanredno brzo stekli ogromnu popularnost u narodu. U toku čitavog rata oni su bili jedna od najprivlačnijih tekovina ustanka za radne mase naše zemlje i za njihovo zbijanje u Narodnooslobodilački front s Komunističkom partijom na čelu. Baš ta snaga i popularnost narodnooslobodilačkih odbora, to jest prave narodne vlasti, omogućile su da se donesu takve odluke kakve su bile donete na II zasjedanju AVNOJ-a,

kao vrhovnog organa narodne vlasti na oslobođenoj teritoriji, u Jajcu 29. novembra 1943. godine. To zasjedanje je konačno otvoreno i jasno proklamovalo zbacivanje emigrantske vlade s vlasti, zbranu ulaska dinastije u zemlju i pretvaranje Jugoslavije u federativnu državu na bazi nacionalne ravnopravnosti. Ono je takođe konačno potvrdilo narodnooslobodilačke odbore — i čitavu zgradu državne vlasti, sve do AVNOJ-a, koja se na njima temeljila — kao jedine i punopravne organe čitave narodne i državne vlasti u zemlji. Taj korak je ogromno podigao autoritet narodne vlasti, i u odnosu snaga izvršio konačni prelom u korist narodnooslobodilačkog pokreta i narodne vlasti.

Može se reći da razvitak narodnooslobodilačkog ustanka i narodne vlasti u Jugoslaviji predstavlja specifičan primer povezivanja i jačanja narodnooslobodilačkog rata s procesom jedne narodne demokratske revolucije — pod rukovodstvom radničke klase — koja se razvijala ka višim, socijalističkim formama.

Četvrti faktor naše pobeđe — to je jasan odnos prema saveznicima u ratu. Sva politika Komunističke partije Jugoslavije i Narodnooslobodilačkog fronta bila je upravljena na jačanje jedinstva antihitlerovskog bloka kao uslova pobeđe nad fašističkim okupatorima. Međutim, uprkos toga mi se nismo odricali javne kritike onoga što je u odnosima među saveznicima trebalo kritikovati, kako bi naše narodne mase imale jasnu sliku položaja i odnosa snaga. Nema ništa opasnije nego sejanje raznih iluzija u mase. Iluzije, na kraju krajeva, postaju uvek instrument neprijatelja naroda. Komunistička partija Jugoslavije i Narodnooslobodilački front prikazivali su narodnim masama takvu sliku međunarodnih odnosa kakvi su faktički bili i kakvu danas potvrđuje čitav posleratni razvitak. Upravo zbog toga je KP Jugoslavije bez teškoća mogla da suzbije uticaj izvesnih oportunističkih tendencija koje su se, u vezi sa slabošću imperijalističkih snaga i s njihovim pseudodemokratskim manevrima, pojavile u zaključnoj fazi rata. Imperijalistički sistem, oslabljen antifašističkim ratom, ponovo je uzeo pseudodemokratsku masku i tom maskom i frazerstvom desnih »socijaldemokrata« izazivao izvesne iluzije u pogledu daljeg razvika imperijalizma. Neki ljudi počeli su verovati da posle rata počinje period nekakvog mirnog, parlamentarnog razvika imperijalizma, a ne period daljeg zaostvranja opšte krize kapitalizma i svih njegovih unutarnjih suprotnosti; period u kome će reakcionarne imperijalističke snage prvom prilikom ponovo pokušati da se oslobode pritiska demokratskih snaga i da dobiju određene ruke za svoju imperijalističku ekspanziju, ako ih demokratske snage u tome ne spreče.

KP Jugoslavije razbijala je takve iluzije i u toku rata i neposredno posle njega. Narodi Jugoslavije oslobodili su se takvih iluzija na sopstvenom iskustvu. I u tom pogledu oružani ustanak bio je najbolji učitelj. Na frontu se najjasnije vidi ko je zaista iskren prijatelj, a ko nije. Da nije bilo oružanog ustanka naši narodi ne bi mogli da vide i ne bi mogli da razlikuju pseudodemokratsku frazu od suštine. Međutim, naše narodne mase razmišljale su o uzrocima vrlo slabe pomoći u oružju Narodnooslobodilačkoj vojsci Jugoslavije od strane zapadnih saveznika. Naši narodi su svojom krvlju morali plaćati podršku koju su sve do poslednjeg dana rata, pa i posle rata, dobijali iz inostranstva četnici Draže Mihailovića i drugi izdajnici. Oni su videli mnoge pojave neiskrenosti zapadnih saveznika u ratu, pratili su verolomne političke manevre nekih imperijalističkih krugova oko drugog fronta. Sva ta i mnoga druga teška iskustva naučila su naše narodne mase da saveznicima ne veruju samo po njihovim rečima, nego da o njima sude po njihovom radu. Eto zbog čega kod naših naroda nije bilo iluzija o imperijalističkoj »demokratiji« ili o tome da se imperijalizam »popravi«.

S druge strane, našim narodnim masama bila je, takođe na osnovu njihovog sopstvenog iskustva, svakim danom sve jasnija velika oslobodilačka uloga Sovjetskog Saveza i njegova neisebična pomoć našoj borbi za oslobođenje. Naši narodi su vidjeli da glavni teret rata nosi na svojim leđima Sovjetski Savez i pratili su njegovu politiku nesebične pomoći svim porobljenim narodima. Zato su oni shvatili da je borba Sovjetskog Saveza, u punoj meri i njihova sopstvena borba. Naši narodi su baš u toku rata najbolje shvatili da je bratski savez Moskva—Beograd osnovni stub i garancija njihove nezavisnosti. Komuni-

(Nastavak na šestoj strani)

VLADISLAV GOMULKA (VJESLAV)

O delatnosti CK Poljske radničke partije*

I

Posle drugog svetskog rata nastale su u Poljskoj duboke socijalno-ekonomske promene. Pokretačka snaga tih promena bila je radnička klasa sa Poljskom radničkom partijom na čelu.

Od prvih dana posle oslobođenja zemlje od nemačkih osvajača naša partija zauzima komandne pozicije u najvažnijim oblastima života preporođene Poljske. Danas partija broji oko 800.000 članova. A kada smo počinjali izgradnju nove Poljske, imali smo svega oko 20.000 ljudi, koji su bili koncentrisani pretežno u partijskim odredima ili su poticali iz njihovih redova.

Strukturne promene u državnom, političkom i ekonomskom uređenju Poljske izvršene su mirnim putem, to jest putem beskrvne revolucije. To je bilo moguće usled toga što je Sovjetska armija uz pomoć poljskih patriota, razbivši nemačke trupe, oslobodila poljski narod od fašističkog jarma. Međutim, to ne znači da su se te promene dogodile bez borbi i žrtava. Mi smo prošli kroz period izvanredno oštre klasne borbe, koja se ispoljila u prvom redu u oružanoj diverziji fašističko-reakcionarnog podzemlja. U borbi protiv bandi, od metka fašističkih ubica mi smo izgubili 14.876 ljudi, većinom članova naše partije. Mi smo sada uglavnom slojmi oružanu diverziju reakcije, iako još nismo iščupali sve njene korene.

Iz svega rečenog proističe da smo posle oslobođenja Poljske od strane Sovjetske armije u procesu demokratskih preobražaja u zemlji, praćenih oštro klasnom borbom, pretrpeli teške žrtve. Poljski mirni put socijalnih preobražaja i poljska revolucija, koja je izvršena i koja se vrši u zakonskim okvirima, ni u kakvoj meri ne znače neku klasnu idilu, već sarđže u sebi oštru i krvavu klasnu borbu.

Naša partija na putu ka državnoj vlasti nije morala obarati stari državni aparat, jer u to vreme takav aparat uopšte nije postojao. Pred nama je stajao samo zadatak izgradnje novog državnog aparata, jer je stari, predratni aparat bio razbijen i sahranjen u ruševinama nemačke okupacije, a okupacioni aparat likvidiran je istovremeno sa porazom nemačkih osvajača.

Slična situacija u većoj ili manjoj meri bila je u svim zemljama oslobođenim od nemačke okupacije ili oslobođenim od vladavine vlastitog fašizma.

Ovaj period bio je u svim zemljama najvažniji i najpresudniji za stvaranje novog aparata državne vlasti.

Tako su u Poljskoj i u drugim zemljama koje je oslobodila Sovjetska armija revolucionarno-demokratske partije, imale, nesumnjivo, povoljnije uslove za organizovanje vlastitog dr-

žavnog aparata, nego radničke partije onih zemalja u koje su došle anglo-američke trupe, ipak su, kako nam se čini, i u ovim poslednjim postojale takođe ozbiljne mogućnosti za bitne izmene u državnom aparatu koji se preporođao. Te mogućnosti bile su naročito povoljne u onim zemljama u kojima su radničke partije organizovale široku nacionalno-oslobodilačku borbu i koje su raspolagale oružanim partizanskim odredima.

Suštna političkih i ekonomskih promena koje su se dogodile u Poljskoj ne ograničavaju se samo na reforme koje su lišile materijalne baze srednje i krupne kapitaliste. Dubinu tih promena treba meriti promenama izvršenim u državnom uređenju, radikalnom rekonstrukcijom čitavog državnog aparata i njegovim prilagođavanjem za odbranu interesa radničke klase i svih radnih masa. Stari reakcionarni državni aparat ostavio nam je, istina, neke svoje negativne crte, ali će postepeno i one nestati. Naša partija ima odlučujući uticaj na državni aparat, i to joj izvanredno olakšava zadatak usmeravanja razvika društvenih odnosa u Poljskoj. To je možda najvažnije od onoga što se može reći o strukturnim promenama u našoj zemlji.

U vezi s time ja bih hteo da istaknem da poznavanje stvarne situacije je tako važnom pitanju kao što je međusobni odnos snaga u čitavom poljskom državnom uređenju, a ne šamo u rukovodećim vrhovima državnog aparata, daje pravilnu predstavu o takozvanom poljskom putu ka socijalizmu. Njegova najvažnija crta jeste ovladavanje osnovnim karikama državnog aparata od strane marksističke partije i drugih istinski demokratskih antiimperijalističkih partija — od vrha do dna.

Nema sumnje da radnička klasa i narodne mase mogu osvojiti i sačuvati vlast samo putem borbe protiv reakcije, čak i u slučaju kad bi tu vlast zauzele na osnovu parlamentarnih izbora. Ako pretpostavimo da će u nekoj zemlji istinski demokratske partije dobiti većinu u parlamentu, ako na taj način bude stvorena vlada narodnih masa, onda je moguće unapred predviđeti da će reakcija razviti odlučnu borbu za obaranje takve vlade. Državni aparat koji je odan interesima radnih masa i koji se nalazi na raspoloženju takvoj vladi imaće onda ogroman značaj za otpor protiv snaga reakcije i za njihovo razbijanje. Mi znamo da reakcija glavnu vatru uvek usmerava protiv komunista koji se nalaze u vladi. Poljsko iskustvo pokazalo je kako je moguće braniti se efikasno i prelaziti u ofanzivu protiv neprijatelja, kada se u rukama radničke klase i radnih masa nalazi najjače i najoštrije oružje — državna vlast.

II

Karakteristiku strukture poljske ekonomike i pravac njenog razvika dao je aprilski plenum Centralnog komiteta naše partije (1947. g.).

Mi smo konstatovali da u savremenoj poljskoj ekonomici postoje sledeći privredni sistemi:

1. Sitnorobni, koji obuhvata većinu seljačkih gazdinstava i znatan deo zanatskih preduzeća i sitnih trgovaca.

2. Privatnokapitalistički: bogata seljačka gazdinstva sa stalnom najamnom radnom snagom, privatna industrijska preduzeća, jedan deo zanatskih preduzeća, krupni trgovci i znatan deo trgovaca na malo, kućevlasnici, špekulanti razne vrste itd.

3. Sistem sa značajnim socijalističkim elementima: državna industrija, trgovina, kredit, saobraćaj itd.

Što se tiče kooperacije, ona se danas u celini ne može ubrojati ni u jedan od pobrojanih ekonomskih sistema, već treba u zavisnosti od faktičke uloge njenih pojedinih karika kvalifikovati i ocenjivati te karike.

Plenum CK naše partije označio je naš državni sektor, a naročito našu industriju, kao sektor koji u sebi sadrži značajne socijalističke elemente, ali još nije dosledno socijalistički. Mi smatramo da naša državna ekonomika nije ekonomika kapitalističke, već demokratske narodne države, i zato se ne može definisati kao državni kapitalizam. Međutim, ona se ne može smatrati ni kao dosledno socijalistička ekonomika, jer samo jedan deo viška proizvoda dobijenog u okvirima državne privrede ostaje u rukama države i raspoređuje se planski u skladu sa društvenim potrebama. Značan pak deo tog viška dobijaju u svoje ruke tržišnokapitalistički elementi.

Plenum naše partije podvukao je da državni sektor naše ekonomike može biti definisan kao dosledno socijalistički tek onda kada jedan deo viška koji dolazi u ruke tržišnokapitalističkih elemenata budemo znatno ograničili, drugim rečima, kada kapitalistički elementi budu obuzdani pomoću njihovog potčinjavanja državnoj kontroli i pretvoreni u držav-

zadatak potčinjavanja kapitalističkih elemenata politički narodne države, iako težak, ipak moguć i realan.

Potčinjavanje kapitalističkih elemenata državnoj kontroli mora se izvršiti sledećim putevima i sredstvima:

1. Obezbeđenje državi i kooperaciji odlučujuće uloge u trgovini na veliko.

U ovoj oblasti u poslednje vreme postignuti su ozbiljni rezultati, naročito u trgovini žitom.

2. Učvršćenje pozicija države i kooperacije u trgovini na malo, naročito u velikim industrijskim centrima. Bez takvog učvršćenja potčiniti kapitalističke elemente u trgovini državnoj kontroli nije moguće.

Mi ostvarujemo ovaj zadatak, stvarajući državne univerzalne magazine i proširujući mrežu kooperacije, naročito »zatvorenih«¹⁾ prodavnica u krupnim industrijskim centrima.

3. Široki razvitak seoske kooperacije u oblasti snabdevanja i prodaje. Sa ostvarenjem toga zadatka mi smo očigledno zakasnili.

4. Širok razvitak kontrahovanja poljoprivrednih proizvođača.

Kontrahovanje se uspešno razvija u oblasti tehničkih kultura (cvekla, duvan, lan, konoplja, biljna ulja, cikorija). Zadatak se sastoji u tome da se postepeno proširi sistem kontrahovanja i na druge zemljoradničke i stočarske proizvode. U vezi s odgovarajućom politikom cena to će doznvoliti u izvesnom stepenu da se poljoprivreda razvija u pravcu poželjnom za državu.

5. Stvaranje poljoprivrednih društava za društveno korišćenje mašina. Tempo organizovanja tih društava zavisiće od tempa razvika državne industrije poljoprivrednih mašina i traktora, a isto tako i od uvoza iz inostranstva.

6. Proširenje obuhvatanja zanatskih preduzeća kooperacijom, u prvom redu obuhvatanja sitnih zanatskih preduzeća i seoskih zanatlija radi njihovog snabdevanja sirovinama i radi prodaje gotovih proizvoda. Iskustvo u ovoj oblasti opravdava nade u njen dalji uspešni razvitak.

7. Ekonomska kontrola privatne industrije putem regulisanja liferacije sirovina, električne energije, goriva. Sklapanje ugovora o liferaciji državi robe određenog asortimana u odgovarajućoj količini. Mi već imamo pozitivno iskustvo sa privatnom tekstilnom industrijom.

8. Sistematsko iskorenjivanje ilegalne privatne trgovine, špekulisanja valutom, ilegalnih pogodaba između državnog i kooperativnog aparata, s jedne strane, i privatnog sektora, s druge strane, borba protiv zloupotreba itd.

9. Kontrola cena privatne trgovine na veliko i na malo na osnovu polaznih cena i normi profita koje utvrđuje država. Ova kontrola već se sprovodi u širokim razmerama uglavnom sa uspešnim rezultatima.

10. Regulisanje privatne trgovine, kome je cilj smanjenje broja nepotrebnih karika u trgovini i uklanjanje iz nje očigledno špekulantskih elemenata.

11. Odgovarajuća poreska politika u odnosu prema privatnokapitalističkim elementima, koja na potkopava mogućnosti njihovog daljeg razvika, već ima za cilj ograničavanje njihovih prekomernih prihoda. Na ovom sektoru postignuti su u poslednje vreme ozbiljni uspehi, što se ogleda u podvostručenju budžetskih prihoda od privatnog sektora za poslednje polugode.

Ja se neću zadržavati na detaljnom izlaganju osnovnih postavki našeg trogodišnjeg plana privredne obnovne. Plan je objavljen, i on vam je, drugovi, verovatno poznat. Realizacija ovog plana, čiji je cilj dosta značajno povećanje predratnog nivoa potrošnje putem potpune obnove i rekonstrukcije industrije, obrade neza-sejanih površina i znatno povećanje prinosa uz istovremenu industrijalizaciju zemlje i porast teške industrije, zahteva velike napore.

Prvo polugode 1947. g. pokazuje da se izvršenje plana sprovodi uopšte uspešno, iako će nerodica, izazvana ove godine sušom, biti za nas ozbiljan uzrok daljih privrednih teškoća.

Mi ističemo sledeće osnovne uslove izvršenja trogodišnjeg plana:

1. Široko iskorišćenje svih rezervi koje postoje u našoj privredi putem sistematskog sprovođenja režima štednje.

2. Znatno povećanje produktivnosti rada, putem primene racionalizacije i

¹⁾ Magazini koji prodaju samo članovima kooperative.

široke podrške masovnog pokreta takmičenja trudenika, koji se stihski razvio u nekim granama naše industrije u početku 1947. g.

3. Korišćenje — za izvršenje plana — onog dela stanovništva koje podleže regrutovanju za vojnu službu, putem organizovanja radne armije od tog stanovništva.

4. Dalje proširenje zdrave finansijske baze za izvršenje privrednog plana bez inflacionih potresa, putem odgovarajuće poreske politike.

5. Znatno proširenje našeg izvoza, računajući tu i poljoprivredne proizvode, radi povećanja uvoza neophodnih uređaja i sirovina.

Spoljna trgovina Poljske razvija se dosta uspešno i verovatno popeće se u tekućoj godini u oblasti izvoza na 300 miliona dolara. Ova suma odgo-

dstigao predratni nivo (onda je bilo 250 hiljada preduzeća).

Opšti indeks cena na slobodnom tržištu u avgustu 1947 iznosio je 148 u odnosu prema 100 u aprilu 1945. Ako uzmemo realnu platu u početku 1946 godine za 100, onda će u julu 1947 indeks realne plate za službenike državnog sektora iznositi od 134 do 141.

Realna plata radnika u srednjoj i krupnoj industriji, uzimajući u obzir promene u zakonodavstvu za osiguranje i uvođenje plaćenih odsustava, u poređenju sa predratnom realnom platom čini 80%. Uprkos još niskom nivou proizvodnje poljoprivredne robe i robe široke potrošnje, dostignuti nivo realne plate u isto vreme sve doći o značajnoj promeni u raspodeli nacionalnog dohotka u korist radničke klase.

Porast realne plate znatno prevazi-lazi porast produktivnosti rada, koja je usled niza uzroka (dotrajlost mašinskog parka, zastoji izazvani nedostatkom sirovina, veliki broj novih nedovoljno kvalifikovanih radnika, nedovoljna organizacija i disciplina rada itd.) jedva dostiže dve trećine predratne produktivnosti.

Usled sprovođenja agrarne reforme i naseljavanja zapadnih zemalja količina korisne površine na jedno seljačko gazdinstvo u centralnoj Poljskoj ubrzo će dostići 7,7 hektara umesto 5,5 hektara pre rata. Na taj način, količina korisne površine na jedno se-

osko gazdinstvo penje se za 40%. Mi još nemamo tačnih podataka o novoj agrarnoj strukturi zemlje, ali se može konstatovati da je likvidacija veleposednika i krupne zemljišne svojine dovela do znatnog porasta udela srednjakčkog gazdinstva u poljskom selu. Usled nacionalizacije industrije sva krupna i srednja industrija nalazi se u rukama države. Udeo sitne, privatne industrije i zanata u opšteindustrijskoj proizvodnji nije veći od 15%. Potpuno se nalazi u rukama države bankovni sistem.

Istovremeno državni i kooperativni sektor sve više zauzimaju komandne pozicije u trgovini na veliko.

U sadašnjem momentu učešće države u trgovinskom prometu na veliko čini 50%, učešće kooperativnog sektora — 26%, privatnog sektora — 24%. Međutim, treba istaći da usled neorganizovanosti tržišta znatan deo poljoprivredne proizvodnje ide neposredno od proizvođača u trgovinu na malo, zaobilazeći trgovinu na veliko. Kooperativnu pak trgovinu na veliko pri današnjem stanju kooperacije nije moguće smatrati kao trgovinu koja u celini funkcioniše u okviru planske privrede. Pozicije države i kooperativnog sektora u trgovini na malo još su slabe. U ovom trenutku učešće države u prometu trgovine na malo čini 2%, učešće kooperativnog sektora — 11%, privatnog sektora — 87%.

Uopšte uzev, u rukama države, koja raspolaže krupnom i srednjom industrijom, bankovnim sistemom i trgovinom na veliko, usredsređene su čvorne pozicije narodne privrede.

III

Najkarakterističnija crta političkih odnosa u Poljskoj jeste vodeća uloga radničke klase u političkom životu naroda i istaknuta uloga Poljske radničke partije u bloku demokratskih partija. Mi smo to postigli putem organizovanja jedinstvenog fronta radničke klase i saradnje s Poljskom socijalističkom partijom.

Jedinstveni front radnika i saradnja PPR i PPS — to su osnovne pokretačke snage razvika Poljske na putu ka socijalizmu. Sva politička i privredna dostignuća, svi naši uspehi i pobeđe imaju za svoju osnovu jedinstveni front radničke klase i saradnju obeju radničkih partija.

Poljski radnički pokret veoma teško pritisakuju tradicije socijal-demokratizma. U prošlosti Poljska socijalistička partija držala se otvoreno neprijateljski prema predratnoj komunističkoj partiji Poljske. Komunistička partija Poljske, opterećena tradicijama luksemburgijanstva, učinila je u prošlosti mnogo grešaka, naročito u nacionalnom pitanju. Tek za vreme drugog svetskog rata i nemačke okupacije Poljska radnička partija, u čiji su sastav ušli kako članovi predratne komunističke partije Poljske, raspustene 1938. g., tako i drugi istinski demokratski, koji su stajali na pozicijama borbe za nacionalno i socijalno oslobođenje, stavila se na čelo pokreta, kao partija koja se bori za nezavisnost Poljske. Ta okolnost olakšala nam je u velikoj meri proširivanje političke baze partije u radničkoj klasi i u drugim slojevima naroda.

Još u periodu nemačke okupacije i u ono vreme kada se stvarala nova Poljska, naša partija je dobro shvatala da će bez saradnje sa Poljskom socijalističkom partijom biti vrlo teško organizovati jedinstvo redova radničke klase. Samo je to jedinstvo i moglo obezbediti rukovodeću ulogu u narodu. S druge strane, za nas je jasno da će bez iskorenjivanja štetnih tradicija socijal-demokratizma i pilsudštine u redovima PPS biti nemoguće stvoriti narodnu vlast i odvesti preporođenu Poljsku na put socijalističkog razvika. Zato je naša saradnja sa PPS od prvog trenutka posle oslobođenja Poljske bila najtežnje povezana sa težnjom da se stvori ideološko jedinstvo na marksističkoj osnovi.

Za vreme okupacije PPS se pecepalala na dve grupe: jedna od njih, koja je istupala pod imenom »Sloboda, jednakost i nezavisnost«^(VRN), predstavljala je staru ideologiju PPS, disala je mržnjom prema Poljskoj radničkoj partiji i Sovjetskom Savezu. Druga, koja je u početku nosila ime »Poljski socijalisti«²⁾ a kasnije »Radnička partija poljskih socijalista«, činila je levu socijalističku partiju. S tom levom partijom mi smo počeli saradivati još za vreme okupacije.

Ona je bila zametak sadašnje frontovske PPS, u koju se, međutim, neorganizovano uključila skoro čitava VRN, izuzev desetak najreakcionarnijih vođa. Jedan deo njih nalazi se sada u inostranstvu i nastavlja svoju razornu delatnost.

PPS danas zauzima krajnje levo krilo među socijal-demokratskim partijama Evrope. Ona daje sebi računa o tome da se protiv PPR ili čak bez PPR ne može upravljati zemljom. Ali bilo bi nepravilno praviti otuda za ključak da PPS saraduje s nama samo zato što ona uzima u obzir snagu naše partije. PPS saraduje s nama i zato što svesno želi tu saradnju. Istorijsko iskustvo i naročito iskustvo iz poslednjeg rata izvršili su veliki uticaj na politiku Poljske socijalističke partije. U njenim redovima vrši se proces savladavanja štetnih uticaja antisovjetizma, pilsudštine i socijal-demokratizma. Tome jako doprinose opšti uspehi u političkoj i ekonomskoj oblasti života Poljske, koji predstavljaju neposredni rezultat postojanja jedinstvenog fronta i saradnje obeju partija.

Trogodišnje iskustvo saradnje PPR i PPS, usled koje je ponikao jedinstveni front radničke klase, dalo je dobre rezultate. Mi možemo s punim ubeđenjem konstatovati da smo samo zahvaljujući tome spasili Poljsku od raznih političkih i ekonomskih potresa i učvrstili osnove novog uređenja narodne Poljske. Saradnja PPR i PPS, kao svaka politička pojava, potčinjena je određenim zakonima razvika i ne može stajati u mestu. Mi želimo da se ta saradnja razvije i dalje u pravcu organskog jedinstva obeju partija.

Jedinstveni front ozbiljno je učvrstio radničku klasu Poljske, doveo je na čelo naroda. Ali dokle god interese te klase prestatvaju dve partije, dokle god u njenim redovima postoje razne ideološke struje, dotle se snaga radničke klase ne može manifestovati u potpunosti.

Između radničkih partija koje saraduju pojavljuju se trenje i zaoštrenost na bazi ličnog suparništva, nepravilno shvaćenog partiskog patriotizma, na bazi drugih pitanja koje ističe svakodnevni život. Postojeće iskustvo iz saradnje srednjih i nižih partiskih karika pokazalo je da su uglavnom takva pitanja izazivala zaoštrenost i da su iskorišćavana za ometanje saradnje. U masi članova PPR i PPS, kojih ima skoro milion i po i koji su stupili u te partije za poslednje tri godine, teško je uhvatiti ideološke razlike između obe partije, utoliko pre što one saraduju, i po osnovnim pitanjima državne politike zauzimaju istovetnu poziciju.

U odgovor na naš poziv na organsko jedinstvo Centralni izvršni komitet PPS doneo je rezoluciju koja snažno podvlači potrebu jačanja jedinstvenog fronta i učvršćivanja saradnje sa Poljskom radničkom partijom.

Za poslednja tri meseca održano je oko 1500 zajedničkih sastanaka i konferencija uz učešće 300.000 članova obeju partija. Pre izvesnog vremena održano je savetovanje Centralnog aktivna obeju partija.

Cilj tih sastanaka jeste popularizacija ideje jedinstvenog fronta radničke klase i saradnje obeju partija. Mi ćemo u budućnosti nastaviti kampanju zajedničkih sastanaka, mi hoćemo da tom kampanjom obuhvatimo sve članove PPR i PPS i da uvedemo zajedničke partiske sastanke kao stalnu formu saradnje. Ovu kampanju iz poslednja tri meseca mi razmatramo kao jedan od najvećih uspeha jedinstvenog fronta.

Bilo bi nerazumno tvrditi da narodnoj vlasti više ne prethi nikakva unutrašnja opasnost, da u zemlji nema više uslova koji bi Poljsku mogli baciti natrag. Reakcija ima još izvesne mogućnosti za protivakciju. Ona je još sačuvala u zemlji ozbiljne pozicije, posebno reakcija ima još čvrstu ekonomsku bazu. U reakcionarnim raspoloženjima još živi znatan deo poljske inteligencije. U višim i srednjim školama mi nismo mogli postići ozbiljne izmene ni u kadrovima nastavnika ni u nastavnim programima. Mi tek počinjemo da radimo ponešto u tom pravcu. Na naučnom frontu mi osećamo veliki nedostatak kvalifikovanih i odanih nam kadrova. Stara, neprijateljska ideologija i stare, konzervativne navike još pritisakuju svest nekih slojeva stanovništva. U drugim partijama koje ulaze u sastav Demokratskog bloka postoje pukotine, kroz koje pokušava neklasni neprijatelj da se provuče. Još

(Nastavak na osmeji strani)

VLADISLAV GOMULKA (VJESLAV)

O delatnosti CK Poljske radničke partije

(Kraj. Početak na sedmoj strani)
postoji organizaciona razjedinjenost među omladinom.

Sve to svedoči da reakcija ima još mogućnosti da sačuva svoj uticaj u jednom delu naroda radi organizovanja borbe protiv postojeće vlasti. Reakcija takođe iskorišćava privredne teškoće koje zemlja preživljuje.

Ekonomska struktura narodnodemokratskog uređenja i njene političke forme same po sebi ne isključuju u Poljskoj postojanje partija koje predstavljaju interese imućnih, eksploatacijskih slojeva. Ali te partije neizbežno će postati opozicione i boriće se ne samo protiv narodne vlade, nego i protiv narodnog socijalnog uređenja. Treba imati u vidu da je svest narodnih masa još opterećena starom buržoaskom ideologijom, koja predstavlja saveznicu svake opozicione partije. Zabrana delatnosti starim reakcionarnim i fašističkim partijama vodi tome da se pristalice tih partija koncentrišu u redovima opozicione partije koja legalno radi. U predratnoj Poljskoj reakcionarne i fašističke partije imale su veliki uticaj. U narodnoj Poljskoj mi nismo dopustili da one postoje, usled čega se reakcionarni elementi u velikoj meri koncentrišu u opozicionoj PSL. Opozicione partije u zemlji narodne demokratije ne žele da budu opozicija u okvirima toga uređenja, one pokušavaju da razbiju te okvire. Slojevi krupnih vlasnika, lišeni političke vlasti, preduzimaju ofanzivu, da bi povratili natrag socijalno-političke pozicije koje im je oduzelo novi sistem i, boreći se protiv narodne demokratije, po pravilu prekršuju granice zakona. To pokazuje razorna delatnost Mikolajčikove partije u Poljskoj. O tome takođe svedoči neprijateljska delatnost opozicionih partija u drugim zemljama narodne demokratije. Zajednička crta takve opozicije jeste njena veza sa međunarodnom reakcijom, u prvom redu sa reakcijom anglo-američkom. Opozicione partije, koje se srozavaju u blato nacionalne izdaje, krče put toj reakciji za njeno mešanje u unutrašnje poslove zemalja nove demokratije.

Podirivanju baze opozicione Mikolajčikove partije i slabljenju fašističkog podzemlja doprinela je činjenica otvorene veze poljske reakcije s reakcionarnim snagama Engleske i SAD. To je bio jedan od glavnih uzroka poraza Mikolajčikove partije za vreme izbora. Istupanje anglosaksonskih reakcionarnih krugova protiv zapadnih granica Poljske i istovremeno odbrana tih granica od strane SSSR imali su za posledicu to da su proengleske i proameričke simpatije brzo počele iščezavati. Istovremeno pojačale su se i rastu simpatije prema Sovjetskom Savezu. Jer poljski narod je izjednačavao — i pri tome potpuno pravilno — politiku poljske reakcije, politiku Mikolajčikovu, sa politikom američke i engleske reakcije. Bez obzira na to koliko su štete naneli govor Čerčilov i govor Bernsov, u kojima su oni tražili reviziju granica Poljske u korist Nemačke, ti govori su bili sjajna propaganda među poljskim narodom u korist vladine politike, politike PPR i Demokratskog bloka, u korist jačanja poljsko-sovjetskog saveza.

U našem informacionom referatu ne možemo a da ne pomenemo spoljnu politiku. Svoju borbu u zemlji za socijalnu, privrednu i političku rekonstrukciju, za potpunu obnovu zemlje posle ratnih razaranja mi ne možemo odvojiti od borbe za državni suverenitet, za bezbednost granica, ne možemo je odvojiti od naše spoljne politike.

Granitni temelj naše spoljne politike jeste savez sa SSSR. Mi nastojimo da objasnimo narodu životnu potrebu za stalnim učvršćivanjem toga saveza, da mu objasnimo njegovu pravilnost sa tačke gledišta interesa poljske države. Mi nastojimo da slomimo i razbijemo sve antisovjetske centre, da iskorenimo zastarela, antiruska raspoloženja, koja su postojala od XVIII i XIX veka, da iskorenimo antisovjetske predrasude, kojima je reakcija trovala javno mnjenje Poljske od prvog dana Velike oktobarske revolucije. Shvatajući da potpuna likvidacija tog štetnog nasleđa zahteva naporan rad kroz dug niz godina, mi možemo konstatovati da smo već sada dostigli veliki prelom u ovoj oblasti. Kao što smo već pominjali, glavna poluga u ovom pitanju jeste problem naših zapadnih zemalja i svest o tome da je SSSR pomogao Poljskoj da obnovi granice na Odr i Nisi. Kao što je poznato, Poljska radnička partija prva je od ostalih poljskih partija istakla za vreme rata zahtev da se Poljskoj vrate zapadne teritorije. Teritorije koje su nam oduzele Nemci jesu istorijske poljske zemlje, iako je usled germanizacije u toku vekova

stvo i počeli izdavati ilegalni organ pod imenom »Volja naroda«. Na čelu te grupe stajali su levi seljački političari, u većini iz stare Nezavisne seljačke partije. Pretstavnici levog krila seljačke partije, kao i pretstavnici levog krila socijalističke partije, ušli su u sastav ilegalnog Poljskog nacionalnog veća. Posle oslobođenja Poljske rukovodstvo grupe »Volja naroda« stavelo se na čelo partije »Stronjictvo ljudove«, izvan čijih su redova ostali desni seljački političari.

Posle stvaranja vlade nacionalnog jedinstva u skladu sa odlukama Krimске konferencije Mikolajčik je po povratku u Poljsku stvorio vlastitu partiju — Poljske stronjictvo ljudove. U ovoj partiji koncentrisali su se svi reakcionarni rukovodioci seljačkog pokreta, a isto tako jedan dio umerenih lidera. Tamo su prodrli i sanacioni i endekovski elementi, koji nisu imali svojih partija, i zato su masovno stupali u redove PSL. PSL je počela da se bori za dominantnu ulogu, nazivajući sebe opštenarodnom partijom. U stvari PSL pretvarala se u partiju gradske buržoazije i seoskih bogataša, u anglo-američku agenciju u Poljskoj. Mikolajčik i njegova partija u borbi protiv narodne demokratije upotreblili su lukavu taktiku. Na izgled, Mikolajčik se slagao sa izvršenim socijalnim reformama, na primer, s otuđivanjem velikoposedničkih imanja i nacionalizacijom osnovnih privrednih objekata. On se formalno složio i sa izmenama istočne granice Poljske, ali obaranje narodne vlade i uklanjanje PPR sa vlasti Mikolajčik smatra svojim glavnim ciljem. Na taj način, on je htio da prokriži put za restauraciju starih, iako možda nešto izmenjenih, socijalnih odnosa u Poljskoj.

U skladu sa tim ciljevima, usled odlučne ofanzive koju je izvršila u prvom redu naša partija, usled poraza na izborima, a isto tako usled unutrašnje krize, koja se ispoljila u odlaganju jedne grupe istaknutih političara, demokratske raspoloženih, i u vezi sa stvaranjem leveice u PSL, uticaj Mikolajčikove PSL veoma je oslabio, njena baza kako na selu tako i u gradu znatno se smanjila. Ali ipak ova partija još i danas predstavlja ozbiljan centar antidemokratskih snaga. Posle poraza PSL radikalni seljački pokret, organizovan kroz partiju Stronjictvo ljudove, znatno se pojačao, uvlačeći u krug svoga uticaja ne samo siromašni seljaštvo, nego i srednjake.

Mi na terenu sazivamo zajedničke sastanke srednjeg aktiva PPR i SL, ponekad čak zajedno sa PPS. Ti skupovi daju dobre političke rezultate, formiraju seljački pokret, usmeravajući ga ka saradnji sa radničkim pokretom i ocrtavaju idejno lice partije »Stronjictvo ljudove«.

Kao što je već rečeno ozbiljan nedostatak narodne demokratije u Poljskoj jeste rascepanost omladinskih organizacija. Mi imamo nekoliko omladinskih organizacija, i svaka od njih povezana je sa odgovarajućom političkom partijom ili političkom strujom koja postoji u narodu.

IV

mesno poljsko stanovništvo u momentu vraćanja tih zemalja sačinjavalo oko 15% celokupnog broja stanovnika.

Nemci, koji su u toku vekova težili osvajanju slovenskih zemalja i koje su u poslednjem ratu slovenski narodi razbili, predstavljaju najpodesnije oružje u rukama anglosaksonskih imperijalističkih potpaljivača i organizatora novog rata, koji računaju na organizovanje novog pohoda protiv Sovjetskog Saveza, a isto tako i protiv slovenskih zemalja. Oni žele da te narode ponovo pretvore u robove kapitalizma. Granica Poljske na Odr i Nisi nije samo istorijski opravdana teritorijalna granica poljske države, nego isto tako najistaknutija prema zapadu granica narodnog demokratskog socijalnog uređenja u Evropi. Radnička klasa drugih zemalja, njihove komunističke partije i sve progresivno-revolucionarne demokratske snage, koje se bore protiv imperijalizma, takođe su zainteresovane da se zapadna granica Poljske učvrsti na Odr i Nisi, u istoj meri kao i poljska radnička klasa i ceo poljski narod.

Druga osnova naše spoljne politike jeste slovenska solidarnost, koja predstavlja ne samo jedan od motiva naših saveza sa SSSR, Jugoslavijom, Čehoslovačkom, a u budućnosti i sa Bugarskom, nego i izvor privrednog i kulturnog prijateljskog zbliženja Poljske sa drugim slovenskim narodima.

Međutim, potrebno je istaći da će slovenska solidarnost, uprkos izvesnoj razlici tradicija, kao na primer između Bugarske i Čehoslovačke, osvajati sve čvršći teren u Poljskoj, ukoliko

Mi nastojimo da ujediniimo omladinski front. Razrađujemo planove stvaranja jedinstvenog rukovodstva za sve omladinske organizacije. U isto vreme, iskorišćavajući iskustvo Jugoslavije i Bugarske, mi nameravamo da iduće godine organizujemo omladinske radničke bataljone, sastavljene od omladine koja je prispela za vojsku i koja bi bila oslobođena vojne službe, a isto tako od dobrovoljnih odreda organizovane omladine. Radnički bataljoni pružili bi privrednu pomoć i pretvorili bi se u škole vaspitanja omladine u duhu narodne demokratije.

Omladina viših škola ostala je dosad u znatnoj meri pod uticajem reakcije, što se objašnjava socijalnim sastavom učenika, koji mi postepeno menjamo, primajući u škole novu omladinu. U tu svrhu mi smo stvorili specijalne studentske pripreme kurseve za radničku i seljačku omladinu.

U našem političkom sistemu narodne demokratije ima još slabih mesta. Glavna naša teškoća sastoji se danas u kadrovima, u nedostatku ljudi koji su nam potrebni. To je najslabije mesto u našoj partiji. Od prvih dana posle oslobođenja Poljske postoji i radi naša centralna partijska škola, koja je pripremila na svojim tromesečnim i polugodišnjim kursovima oko 3000 drugova. Mi imamo i oblasne kratkoročne partijske škole, kroz koje je prošlo 10.600 drugova. Nezavisno od partijskih škola, mi imamo škole Saveza borbe mladih. Sindikalne škole takođe su spremile mnoge naše drugove. Međutim, za vaspitanje političkih kadrova potrebne su mnoge godine. Poslednji plenum Centralnog komiteta partije postavio je kao izvanredno važan zadatak podizanje ideološkog nivoa članova partije.

Mi smo svesno dozvolili masovni prijem u partiju, jer je u našim uslovima lakše raditi, ako imamo masovnu organizaciju. Kadrovska partija neće zameniti masovnu partiju, tim pre što mi imamo malo partijskih aktivista sa visokim političkim nivoom. Mi često moramo upućivati desetine hiljada članova partije u različite društvene kampanje, na primer za borbu protiv špekulacije i skupocete, ili ranije u kampanju za ubiranje poreza u naturi itd. Za vreme izbora skoro svi članovi partije bili su uvučeni u izbornu kampanju. To mi ne bismo mogli učiniti bez masovne partije. Aprilski plenum Centralnog komiteta obustavio je kampanju za masovno vrbovanje u partiju i danas u vezi sa izdavanjem stalnih partijskih knjižica mi udaljujemo iz partije tuđe i nepotrebne nam ljude. Mi pretpostavljamo da će iz partije biti očišćeno oko 5% njenog sastava.

Ako nam se postavi pitanje šta je u današnjem momentu glavni uslov za približavanje Poljske socijalizmu, mi bismo odgovorili da je to u prvom redu broj i kvalitet naših partijskih kadrova, ideološki nivo čitave naše partije.

odnosi sa bratskim slovenskim narodima budu čvršći i tešnji. Veliki uspeh u ovom pravcu jeste pakt o prijateljstvu između Poljske i Čehoslovačke, a isto tako svi privredni, saobraćajni i kulturni ugovori koji učvršćuju snage demokratije u našim zemljama. Realizacija tih ugovora uništice antagonizam koji je reakcija nakačevala i podržavala decenijama u interesu Nemačke.

Treća osnova naše spoljne politike jeste borba za učvršćenje mira, zasnovanog na principima Potsdama, borba za potpuno uništenje svih žarišta fašizma i pre svega za denacifikaciju, demilitarizaciju i demokratizaciju Nemačke, protiv svake mogućnosti nove nemačke agresije uz pomoć njenih sadašnjih zaštitnika, protiv ugrožavanja suvereniteta evropskih naroda od strane američkog imperijalizma, protiv zapadnog bloka i svih pokušaja stvaranja imperijalističke, antinardne koalicije pod vodstvom SAD.

Ovim principima mi se rukovodimo, branićemo Organizaciju ujedinjenih nacija od svih pokušaja da se ta Organizacija pretvori u pasivno oružje imperijalističke politike Sjedinjenih Država i država koje od njih zavise. Mi branimo princip jednoglasnosti velikih država. Ovim principima mi smo se rukovodili, ističući pred Organizacijom ujedinjenih nacija špansko pitanje, branićemo grčki narod od intervencije stranih intervencionističkih sila, od ugušivanja narodnog radničkog pokreta, branićemo Indoneziju od agresije holandskih kolonizatora, iza kojih stoje američki imperijalisti.

Podvlačeći svoju dobru volju u podržavanju prijateljskih odnosa s anglosaksonskim državama, mi smo ipak odlučno ustali protiv njihovih upornih pokušaja političkog prodiranja, protiv njihove težnje da stvore političku bazu u Poljskoj, oslanjajući se na PSL i fašističko podzemlje.

Polazeći od gore izloženih postavki, mi smo zauzeli negativan stav u pitanju takozvanog »Maršalova plana«. Nikako ne odbijajući mogućnost korišćenja američkih kredita, mi ni u kom slučaju ne gledamo na Maršalovu formu tzv. američke pomoći kao na »pojas spasavanja« ili kao na »spas Evrope«; naprotiv, mi na nju gledamo kao na formu ekspanzije, koja ugrožava suverenitet evropskih država od SAD, koje se oslanjaju na zapadno-nemački bastion, koji oni obnavljaju. Američki imperijalisti nastoje da usmere ekonomski razvitak evropskih zemalja u njima potrebnom pravcu, da stave zemlje Evrope u položaj američke polukolonije.

Ovaj svoj stav mi branimo dosledno. Konceptiji vazalizacije Evrope mi suprotstavljamo koncepciju solidarnosti evropskih naroda, njihovom saradnju u oblasti ekonomike i politike na osnovu odbrane njihovog suvereniteta.

Mi ćemo pretvoriti Poljsku u čvrstu kariku opšteg lanca demokratskih, antiimperijalističkih, miroljubivih zemalja. Angloamerički imperijalisti pokušavaju da nas stave za gvozdeni zavesu, pomoću koje bi oni hteli da odvoje radničku klasu i radne mase zemlje socijalizma i zemalja narodne demokratije od radničke klase i radnih masa kapitalističkog sveta.

Ali mi nismo sami. S nama je moćni Sovjetski Savez, s nama su svi slovenski narodi, s nama je čitav svetski demokratski i nacionalno-oslobodilački pokret.

Mi vidimo da kapitalističke države, uprkos unutrašnjim protivnostima koje ih razdiru dolaze do sporazuma na antisovjetskoj i antidemokratskoj platformi i nastoje da organizuju novi rat.

Američki imperijalizam na primeru Grčke najjasnije otkriva svoju namenu da silom nametne i drugim narodima reakcionarno-fašistički sistem. Mislim da smo dosad suviše slabo demaskirali imperijalizam SAD. Grčko pitanje treba da postane znamenje borbe svih komunističkih partija i svih demokratskih snaga protiv američkog imperijalizma i protiv politike vlastite reakcije, koja prodaje američkim imperijalistima suverenitet svoje zemlje.

Klasna borba koja se vodi u svakoj zemlji, izuzimajući Sovjetski Savez, savršeno jasno prerasta u borbu dvaju svetova, u borbu imperijalističkog tabora protiv tabora antiimperijalističkog. To je naša tačka gledišta. A ako je to tako, onda je još neophodnija razmena iskustava marksističkih radničkih partija pojedinih zemalja, upoređivanje uzajamnih misli radi toga da bi se primenili najbolji metodi i najpravičnija taktika, da bi se pobedila reakcija u vlastitoj zemlji i da bi se paralizovale namere svetskog imperijalizma.

Odluci odluka koje su usvojili pretstavnici devet kompartija na savetovanju u Poljskoj

Deklaracija i rezolucija Informativnog savetovanja devet komunističkih partija izazvale su široki odjek i vatreno odobravanje komunista i drugih pristalica mira i demokratije u raznim zemljama. U ovom broju objavljujemo jedan deo tih odjeka koji su pristigli redakciji.

Francuska
U rezoluciji plenuma Centralnog komiteta Kompartije Francuske, donesenoj na osnovu referata Morisa Torea, kaže se:

»Centralni komitet Komunističke partije Francuske jednodušno odobrava odluku nedavno održanog savetovanja devet evropskih kompartija kao i ocenu međunarodnog položaja koju je to savetovanje donelo.«

U svojoj rezoluciji plenum CK oštro kritikuje delatnost rukovodstva Socijalističke stranke i vlade Ramadje.

U rezoluciji se ukazuje da se usled izdajničke politike Socijalističke stranke i vlade, kojoj ona stoji na čelu, Francuska našla u naručju američkog imperijalizma, a demokratske slobode francuskog naroda ugrožava fašistički pokret degolista okoga su se okupile sve reakcionarne snage zemlje. Plenum Centralnog komiteta konstatuje da situacija koja je nastala u zemlji predstavlja veliku opasnost. Određujući zadatke partije u borbi za očuvanje nacionalne nezavisnosti i obezbeđenje republikanskih sloboda, Centralni komitet »poziva komuniste da stanu na čelo svih Francuza kojima je draga nezavisnost svoje zemlje.«

Italija
Centralni komitet Kompartije Italije objavljuje sledeći komuniké:

»Ovih dana održano je zasedanje rukovodstva Komunističke partije na kome su prodiskutovani rezultati savetovanja pretstavnika nekih komunističkih partija, koje je nedavno održano u Poljskoj. Referate o radu savetovanja dali su Luidi Longo i Eudenjo Reale. Njihove referate kao i njihovu aktivnost na savetovanju rukovodstvo je odobrilo jednoglasno i bez ikakve izmene.«

Rukovodstvo italijanske Komunističke partije — kaže se dalje u komunikéu — odobrava rezoluciju savetovanja kompartija i pristaje na odluku o stvaranju Informativnog biroa radi izmene iskustava i radi omogućavanja koordinacije delatnosti partija na osnovu uzajamne saglasnosti.«

Bugarska
Prošireni plenum Bugarske radničke partije (komunista) prodiskutovao je rešenja savetovanja.
»Prošireni plenum BRP(k) — kaže se u rezoluciji plenuma — izražava svoju punu saglasnost s deklaracijom koja je doneta na savetovanju i odlukom o stvaranju Informativnog biroa radi izmene iskustava i koordinacije delatnosti devet komunističkih partija.«

Nacionalni komitet Otečestvenog fronta, rukovodstvo partija u vladi i masovnih organizacija na zajedničkom savetovanju razmotrili su međunarodni i unutrašnji položaj Bugarske i zadatke koji stoje pred Frontom. U deklaraciji koju je savetovanje donelo raskrinkavaju se spletke imperijalističkog tabora na Balkanu i određuju konkretni zadaci za dalji demokratski razvitak Bugarske i obezbeđenje njenog državnog suvereniteta.

Skup naučnih radnika i umetnika u Sofiji saslušao je s velikim interesovanjem referat druga Červenkov o međunarodnom položaju i odlukama savetovanja devet kompartija. Skup se obratio plamenim pozivom svima kulturnim i umetničkim radnicima da čvrsto i odlučno stanu u prve redove svenarodne borbe protiv ugrožavanja mira, demokratije i nacionalne nezavisnosti.«

SSSR
U gradovima i reonskim centrima SSSR održavaju se partijski skupovi na kojima komunisti veoma aktivno razmatraju deklaraciju i odluke Informativnog savetovanja. Obilato posećeni skupovi partijskog aktiva održani su u Moskvi, Lenjingradu, Ivanovu, Sverdlovsku, Rigi, Tallinu, Lavovu, Uljanovsku, Alma-Ati, Orelu, Kazanu i mnogim drugim gradovima.

Vatreno odobravajući deklaraciju i odluke savetovanja, komunisti u svojim govorima na skupovima partijskog aktiva postavljaju pred svoje organizacije konkretne zadatke za dalje jačanje moći socijalističke države. Skupovi aktiva u svojim odlukama obavezuju partijske organizacije da što šire razvijaju među trudenicima razjašnjavanje pitanja međunarodne politike, da svakodneвно raskrinkavaju istinske ciljeve i podkume metode potpaljivača rata, usmerene na uspostavljanje svetske vladavine američkog imperijalizma, i da ukazuju na plemenite i progresivne ciljeve koji stoje pred snagama demokratije.

Poljska
Plenum Centralnog komiteta Poljske radničke partije (PPR) razmotrio je rešenja Informativnog savetovanja i jednoglasno doneo sledeću rezoluciju:
»CK PPR, primajući na znanje i odobravajući izveštaj o savetovanju

devet partija, izjavljuje da obrazovanog Informativnog biroa u Beogradu i deklaracija savetovanja znače jedini pravilan put u borbi za mir i suverenost naroda protiv imperijalističke agresije.

CK PPR izjavljuje da su sve partijske organizacije, imajući u vidu zadatke koji stoje pred partijom, dužne da se rukovode direktivama koje se nalaze u referatu druga Gomulke, podnesenom na plenumu CK, i da pojačaju borbu protiv reakcije, za okupljanje demokratskih snaga radi razvitka i učvršćenja bezbednosti narodne Poljske.«

Mađarska
Politički biro Kompartije Mađarske razmotrio je i potpuno odobrio deklaraciju i rešenja Informativnog savetovanja, a isto tako i stav koji su na tom savetovanju zauzeli pretstavnici partije, drugovi Revaj i Farkaš.

Istupajući na skupu partijskog aktiva grada Budimpešte, drug Rakosi pozvao je sve demokratske snage na čelu s Kompartijom, da predu u kontraofanzivu protiv ostataka fašizma u zemlji, protiv spleta međunarodne i unutrašnje reakcije i njenog oporišta — Pfajferove stranke.

Učesnici gradskog partijskog skupa u Budimpešti oduševljeno su prihvatili referate drugova Revaja i Farkaša o rešenjima Informativnog savetovanja. Razmatranje odluka tog savetovanja na partijskim skupovima pratili su s velikim poletom.

Sva mađarska štampa obimno je prokomentarisala odluke savetovanja. Voda Socijaldemokratske stranke Sakašić podukao je u svojoj izjavi odgovornost američkog imperijalizma za zaoštavanje međunarodnog položaja.

Čehoslovačka

Govoreći u gradu Jablonec, ministar informacija Kopecki rekao je između ostalog i ovo:

»Potpisi pretstavnika Kompartije Čehoslovačke ispod zajedničke deklaracije devet najvećih kompartija Evrope označavaju da je narod nove Čehoslovačke pun rešenosti da se rame uz rame sa Sovjetskim Savezom i drugim demokratskim zemljama bori protiv novog Minhena.«

Jugoslavija
Centralni organ Kompartije Jugoslavije — list »Borba« — objavio je uvodnik posvećen Informativnom savetovanju pretstavnika nekih kompartija. Podvlačeći veliki istorijski značaj savetovanja za razvitak radničkog i opštedemokratskog pokreta u svetu i za borbu naroda za svoju nacionalnu nezavisnost, list ističe vodeću ulogu komunističkih partija u borbi protiv fašizma.

»Narodi Jugoslavije — kaže se u članku — samo mogu biti ponosni što je njihova prestonica postala mesto u kome će, u budućnosti, komunističke partije vršiti svoja savetovanja, sporazumijevajući se o borbi protiv potpaljivača novih ratova i njihovih pomagača. Narodi Jugoslavije samo mogu biti ponosni što će njihova zemlja i na taj način pomoći aktivnost najnaprednijih snaga savremenog društva na dobro radnog miroljubivog čovječanstva i naroda koji se bore za oslobođenje ispod imperijalističkog jarma.«

Rumunija
Centralni organ Kompartije Rumunije — list »Skanteja« — u uvodniku »Pokvarimo, razrušimo planove imperijalista« piše:
»Nije ovo prvi put da komunisti upozoravaju čovečanstvo na opasnost koju mu prete. Da je pre otpočinjanja drugog svetskog rata bio prihvaćen apel komunista da se ujedine sve demokratske snage, Hitlerov plan bi propao.« Narodi koji cene svoju čast, slobodu i nezavisnost dužni su da zbiju svoje redove i, energično odbacivši dolarsku ucenu, razrade svoju sopstvenu taktiku borbe protiv svih koji teže za svetskim gospodstvom, protiv američkog imperijalizma i njegovih saveznika u Engleskoj i Francuskoj.

Engleska
Izvršni komitet Komunističke partije Engleske objavio je izjavu o savetovanju devet komunističkih partija, u kojoj je izrazio »svoju punu saglasnost sa apelom za jačanje snaga mira i demokratije u borbi protiv planova američkog imperijalizma koji ide za tim da politički i ekonomski porobi Evropu.«

»Izvršni komitet smatra — kaže se u izjavi — da će učvršćenje jedinstva, koje će postići demokratske snage Evrope na osnovu rešenja konferencije devet partija, u ogromnoj meri pomoći borbu engleskog naroda za konstruktivno rešenje ozbiljnih problema, koji sada stoje pred njim, i pojačati njegov otpor pokušajima da se snizi životni standard naroda i Engleska dovede u politički i ekonomski zavisnost od Sjedinjenih Američkih Država.«

Poslanik engleskog parlamenta laburista Zilijakus, osvrćući se na rešenja savetovanja devet kompartija, izjavio je inostranim dopisnicima da su ove odluke pozitivni faktor i da je laburistička partija u interesu radničkog pokreta dužna da revidira svoju liniju.